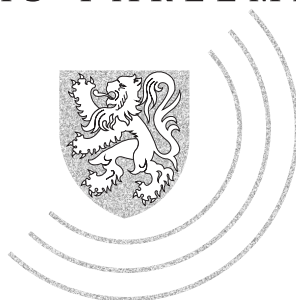

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2004-2005

18 februari 2005

HOORZITTING

over het Voortgangsrapport 2004 betreffende het mestbeleid in Vlaanderen

VERSLAG

**namens de Commissie voor Leefmilieu en Natuur,
Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed
uitgebracht door mevrouw Tinne Rombouts**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Patrick Lachaert.

Vaste leden:

de heren Pieter Huybrechts, Stefaan Sintobin, mevrouw Marleen Van den Eynde, de heren Wim Van Dijk, Frans Wymeersch;

mevrouw Hilde Crevits, de heer Erik Matthijs, de dames Tinne Rombouts, Joke Schauvliege;

de heer Karlos Callens, mevrouw Stern Demeulenaere, de heer Patrick Lachaert;

de heren Jos Bex, Bart Martens, André Van Nieuwkerke.

Plaatsvervangers:

mevrouw Agnes Bruyninckx, de heren Felix Strackx, mevrouw Gerda Van Steenberge, de heer John Vrancken, N.;

de heer Jos De Meyer, mevrouw Trees Merckx-Van Goey, de heren Frans Peeters, Jan Verfaillie;

de Jean-Marie Dedecker, mevrouw Dominique Guns, de heer Paul Wille;

de heren Herman Lauwers, Jacky Maes, Ludo Sannen.

Toegevoegde leden:

de heer Rudi Daems;

de heer Mark Demesmaeker.

INHOUD

	Blz.
I. INLEIDENDE UITEENZETTINGEN	4
I.1. Uiteenzetting door de afdeling Mestbank.....	4
I.2. Uiteenzetting door Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking (VCM).....	7
II. BESPREKING.....	10
II.1. Vragen en opmerkingen van de leden.....	10
II.2. Antwoorden van de Mestbank en VCM	15
BIJLAGE : Bijkomende schriftelijke antwoorden	23

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed hield op 13 januari 2005 een hoorzitting over het 'Voortgangsrapport 2004 betreffende het mestbeleid in Vlaanderen' met vertegenwoordigers van de afdeling Mestbank en het Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking (VCM). Het verslag wordt uitgebracht door mevrouw Tinne Rombouts.

I. INLEIDENDE UITEENZETTINGEN

De heer Patrick Lachaert, voorzitter: Op deze hoorzitting verwelkomen we vertegenwoordigers van de afdeling Mestbank van de Vlaamse Landmaatschappij en van het Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking. We starten met een toelichting door de Mestbank. Nadien gaat het VCM dieper in op de stand van zaken wat mestverwerking betreft.

I.1. Uiteenzetting door de afdeling Mestbank

De heer Dirk Struyf, afdelingshoofd Mestbank: Het voortgangsrapport is een verplichting die in het mestdecreet¹ vermeld staat. Jaarlijks moet de Mestbank op uiterlijk 15 september een dergelijk voortgangsrapport voorleggen aan de Stuurgroep Vlaamse Mestproblematiek, die dan advies moet geven en eventueel oplossingsgerichte maatregelen moet voorstellen.

Aan deze derde editie van het voortgangsrapport werden voor de eerste keer meteen een aantal aanbevelingen van de stuurgroep gekoppeld. De voorbije jaren gebeurde dat niet. Het rapport is een zeer belangrijk document: er werd zowel door de Mestbank als door de stuurgroep enorm hard aan gewerkt.

Het eerste deel van het document is het eigenlijke rapport; daarvoor is de Mestbank verantwoordelijk. Het tweede deel bestaat uit aanbevelingen; die zijn dan weer het product van de stuurgroep.

De heer Koen Desimpelaere, vertegenwoordiger Mestbank: Het voortgangsrapport 2004 omvat 12 hoofdpunten. De 12 punten zijn als volgt samen te vatten:

- het mestoverschot, zijnde het verschil tussen productie en afzet op Vlaamse cultuurgronden, daalt verder in 2003;
- van het driesporenbeleid – aanpak aan de bron, mestverwerking en -export, en oordeelkundige bemesting – heeft de aanpak aan de bron duidelijk het beste effect;
- in deze aanpak aan de bron worden met stikstofarme voeders nog niet dezelfde resultaten behaald als met fosforarme voeders;
- de acceptatiegraad van dierlijke mest is bij de gebruikers vrij variabel, wat betekent dat niet overal de maximale wettelijk toegelaten bemestingsnormen maximaal worden ingevuld;
- de verwerking en -export van pluimveemest is een groter succes dan die van varkensmest;
- hier en daar gebeurt nog een overbemesting en kunnen producenten van dierlijke mest hun mest onvoldoende afzetten of verwerken;
- er is nog ruimte tussen de toegekende nutriëntenhalte en de reële dierlijke productie in 2003 op Vlaams niveau;
- handhaving blijft noodzakelijk;
- de vereenvoudiging in de mestadministratie moet verder uitgebouwd worden;
- de meetresultaten 2003 zijn bijzonder door de uitzonderlijke weersomstandigheden;
- het ammoniak-reductieprogramma zit op schema;
- er loopt een Europese inbreukprocedure nadat de Europese Commissie België voor het Hof van Luxemburg gedaagd heeft omdat de nitraatrichtlijn niet op een correcte manier zou geïmplementeerd zijn in Vlaanderen.

Dat het mestoverschot daalt en dat de aanpak aan de bron een goed resultaat geeft, zal ik aantonen aan de hand van de gegevens voor P_2O_5 . Op een analoge manier kan men dit ook aantonen voor stikstof.

De potentiële dierlijke P_2O_5 -productie die er zou geweest zijn bij een maximale dierbezetting (zoals we die kenden in 1998) bedraagt 85 miljoen kilogram P_2O_5 . De plaatsingsruimte in Vlaanderen – de plaats die in Vlaanderen ter beschikking is om de P_2O_5 op een goede manier af te zetten – kan 50 miljoen kilogram aan. Het initiële overschot bedraagt dus 35 miljoen kilogram. De posi-

¹ Het decreet van 23 januari 1991 inzake de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging door meststoffen, hierna het mestdecreet genoemd

tieve invloed van het mestbeleid heeft het overschot 2003 gereduceerd tot 6 miljoen kilogram. Dit werd verwezenlijkt door fosforarm voeder (12,5 miljoen kilogram), natuurlijke afbouw (7,5 miljoen kilogram) en warme sanering (2 miljoen kilogram). Daarnaast werd een bijkomende inspanning geleverd door export en verwerking (7 miljoen kilogram), waardoor de doelafstand nog slechts 6 miljoen kilogram P_2O_5 bedraagt. 30 miljoen kilogram werd reeds weggewerkt door het driesporenbeleid.

Dit betekent dat de doelafstand nog 17 procent van het initiële probleem bedraagt. Ook de reeds gedane inspanningen kan men procentueel uitdrukken: de natuurlijke afbouw neemt dan 21 procent van het initiële probleem voor zijn rekening, het fosforarme voeder 36 procent, de verwerking en export 19 procent en de warme sanering 6 procent.

Als we de effectieve realisaties van het driesporenbeleid analyseren en vergelijken met de verwachtingen – nog steeds voor wat P_2O_5 betreft – zien we dat de aanpak aan de bron voor 233 procent aan de verwachtingen voldoet. De oordeelkundige bemesting haalt slechts 6 procent van de verwachtingen, en de verwerking en export 39 procent.

Een dergelijke analyse voor stikstof toont aan dat ook daar de resultaten goed zijn. De doelafstand echter blijft iets groter dan bij P_2O_5 , met name 21 miljoen kilogram.

De acceptatiegraad van dierlijke mest is vrij laag. Als we de hoeveelheid cultuurgronden in Vlaanderen vermenigvuldigen met de maximale bemestingsnormen in het mestdecreet, bekomen we een bepaalde afzetmogelijkheid in Vlaanderen. Als we dat vergelijken met de dierlijke productie, stellen we schijnbaar vast dat er in Vlaanderen eigenlijk geen probleem is. Dat moeten we echter relativeren omdat niet op elk perceel de maximale bemestingsnormen zijn ingevuld. Ook vroeger vulden de gebruikers de mestnormen niet volledig in, zelfs niet in een periode van grote mestdruk toen de financiële stimuli naar de eindgebruikers zeer groot waren. In het voortgangsrapport hebben we de acceptatiegraad begroot op zeventig tot tachtig procent. Daaruit hebben we de plaatsingsruimte in Vlaanderen afgeleid, namelijk vijftig miljoen kilogram P_2O_5 en een analoog getal voor de stikstof, namelijk 111 miljoen kilogram. De stuurgroep heeft een aanbeveling geformuleerd over de

manier waarop de acceptatiegraad zou kunnen worden opgekrikt.

De export en de verwerking van mest bedragen ongeveer 7 miljoen kilogram, zowel voor fosfaat als voor stikstof. In 2003 ging dat opnieuw in stijgende lijn. Het gaat dan vooral over pluimveemest; voor varkensmest en andere mestsoorten zijn er nog bijkomende inspanningen noodzakelijk. Ons voornaamste afzetgebied is Frankrijk. Het is dan ook noodzakelijk dat er oplossingen geboden worden aan mogelijke knelpunten hieromtrent, onder meer rond sanitaire aspecten. Gezien het belang van dit afzetgebied, moeten we hier voldoende aandacht aan besteden. De VCM zal verder ingaan op de mestverwerking.

Op basis van alle gegevens in onze databank hebben we berekend dat er op een aantal bedrijven meer wordt bemest dan wettelijk is toegelaten. Het gaat over heel wat bedrijven, maar voor veel bedrijven gaat het over minimale overschrijdingen. Er is ook een onvoldoende mestafzet: afzet van de producenten naar de eindgebruiker, export of verwerking. De stuurgroep heeft hierover een aantal aanbevelingen geformuleerd.

Inzake de mestproductieruimte is het begrip nutriëntenhalte zeer belangrijk. De hoogte van de nutriëntenhalte werd door de Mestbank berekend en toegekend. Zo kunnen we aangeven hoeveel mest er kan worden geproduceerd binnen elk afzonderlijk bedrijf. De nutriëntenhalte en de reële dierlijke productie zijn niet altijd goed te vergelijken. We moeten daarom tot een reële vergelijkingsbasis komen. De nutriëntenhalte is 87 miljoen kilogram P_2O_5 , maar als we dat moeten vergelijken met de reële dierlijke productie, moeten we dat wat herberekenen tot een ander getal, namelijk 78 miljoen kilogram P_2O_5 . Dit is de bruikbare nutriëntenhalte. De reële dierlijke productie is 63 miljoen kilogram P_2O_5 . Zonder enig beleidsinitiatief, zou men dus van vandaag op morgen de dierlijke productie kunnen laten stijgen tot 78 miljoen kilogram, al is er geen enkele reden om te zeggen dat het werkelijk zal gebeuren.

In het rapport maken we melding van overbemesting en onvoldoende mestafzet, en van de andere elementen waarover we processen-verbaal opmaken en boetes uitschrijven. Hierin zijn een aantal tendensen waar te nemen: als we bijkomende gegevens vragen, is er een goede medewerking van de landbouwers. Het transport van mest is cruci-

aal omdat het fraudegevoelig is en milieurelevant. We moeten ook de nodige aandacht besteden aan het verzamelen van kwaliteitsvolle gegevens over het aantal dieren. Handhaving blijft zeker noodzakelijk in het mestgebeuren.

Tijdens de vorige regeerperiode zijn er een aantal impulsen geweest voor een verdere vereenvoudiging van de mestadministratie. Ook een aantal leden van deze commissie hebben daartoe hun steentje bijgedragen. Er zijn ook een aantal realisaties, bijvoorbeeld de gemeenschappelijke aangifte voor landbouwbedrijven bij de Vlaamse Milieumaatschappij en bij de Mestbank, het opvragen van bepaalde gegevens bij de diergezondheid (FAVV) voor runderen, waarbij de landbouwer minder gegevens moet overmaken en het project van de eenmalige perceelsregistratie, dat nu in uitbouw is.

De meetresultaten van de nitraatconcentraties in het oppervlaktewater waren op het eerste gezicht niet goed in de winter van 2003. In de zomer van 2004 heeft dit ook politieke en media-aandacht gekregen. Die slechte resultaten waren grotendeels onafhankelijk van de handelingen van de landbouwers. De weersomstandigheden hebben hier een rol gespeeld, wat ook benadrukt werd in de communicatie van de Vlaamse Milieumaatschappij. Nu kijken we uit naar de resultaten van deze winter. Zal de dalende lijn zich doorzetten of is er een limiet bereikt? In 2004 waren de landbouwopbrengsten goed, er was dus een goede onttrekking van nutriënten uit de bodem. Er waren ook normalere klimaatsomstandigheden.

We wilden hier ook resultaten vermelden voor het grondwater. Dat is niet gelukt omdat we hiervoor de medewerking nodig hebben van andere administraties. In andere (latere) rapporten zoals MIRA-T 2004 kan men sommige van die resultaten terugvinden.

De Vlaamse Landmaatschappij moet soms bodemstalen nemen om bepaalde zaken op te volgen. Belangrijk is het nitraatgehalte op het einde van het groeiseizoen. Op basis daarvan kunnen we beoordelen of er gevaar is voor uitspoeling naar het oppervlakte- of het grondwater. De norm, ook in het kader van de beheersovereenkomsten, is steeds geweest: 90 kilogram stikstof per hectare. In de winter van 2003 waren er ook vrij slechte

resultaten voor het nitraat in de bodem. Slechts vijftig procent van de percelen voldeed aan de norm. Dat is ook teeltafhankelijk. U kan dat nalezen in het rapport, maar gezien het tijdsgebrek ga ik hier niet verder op in.

In het ammoniak-reductieprogramma zitten we op schema. De grondslag is opnieuw Europees bepaald. In 2010 moeten we een bepaalde norm bereiken, namelijk een maximale uitstoot van 45 kiloton ammoniak in Vlaanderen. Mest is hier goed voor 92 procent van de uitstoot, maar ook andere sectoren spelen een rol. De SO₂ en de NO_x zijn eveneens belangrijk, maar wij besteden vooral aandacht aan ammoniak.

Er zijn vijf belangrijke pijlers om de ammoniakreductie te halen, namelijk de afbouw van de veestapel, het emissiearm aanwenden, de staltechnieken, de voedertechnieken en de mestverwerking. De cijfers werden begroot op basis van het referentiejaar 2001.

De Europese inbreukprocedure impliceert dat Europa toekijkt hoe de verschillende landen de richtlijnen implementeren. Er werd een procedure opgestart. Eerst ging het om een precontentieuze fase. De lidstaat kan dan met de commissie praten over de implementatie van de richtlijn. Wij zijn dan gedagvaard door de Europese Commissie omdat die vindt dat we de implementatie niet goed hebben gedaan. We mogen in april, mei of juni 2005 een uitspraak verwachten. De inhoud van dit arrest zal belangrijk zijn bij het uitwerken van een nieuw mestdecreet. In het rapport kan men nalezen hoe de procedure is verlopen.

De heer Dirk Struyf: Op basis van het rapport heeft de stuurgroep veertien aanbevelingen geformuleerd. Twaalf daarvan werden bij unanimititeit geformuleerd. Bij de twee andere was er een minderheidsstandpunt dat nuances aanbracht op de aanbevelingen, maar niet in tegenspraak was met het standpunt van de meerderheid. Er waren zes aanbevelingen over algemene elementen, drie over de aanpak aan de bron, vier over oordeelkundige bemesting en één over handhaving.

Bij de algemene aanbevelingen zijn er drie over het verbeteren van de beleidsvoorbereiding. Een eerste betrof de timing. Het voortgangsrapport

moet nu officieel klaar zijn op 15 september. We stellen voor om een iets latere datum te kiezen zodat er wat meer ruimte is voor analyses. Nu is dat slechts mogelijk in de korte periode tussen het moment dat de resultaten beschikbaar zijn en het moment dat het rapport moet klaar zijn.

Men vraagt dat de verschillende rapporteringwijzen beter op elkaar afgestemd worden, omdat door het gebruik van verschillend cijfermateriaal verwarring kan ontstaan.

De andere aanbevelingen van de stuurgroep gaan over de toekomst van het mestbeleid. Het huidige mestbeleid is te complex, er is behoefte aan een grondige wijziging. Daarvoor is er verder onderzoek nodig. Vooreerst moet nagegaan worden wat de gevolgen zijn van een afbakening als kwetsbaar gebied van het volledige of een groter deel van het Vlaamse grondgebied. Ook de mogelijkheden voor de financiering van de mestverwerking moeten uitgeklaard worden. Kan de overheid hierin bijdragen? Wat zijn de mogelijkheden van mestverwerkingfondsen? Een derde element van onderzoek is de verhouding tussen de toegekende nutriëntenhalte en de milieuvergunningen. Is er nog een groot verschil? Dat nagaan is niet zo evident.

Het is weinig zinvol om tabula rasa te maken: de positieve elementen van het mestbeleid moeten behouden blijven. De acute knelpunten in de mestwetgeving, onder meer de complexiteit moeten echter wel weggewerkt worden.

De stuurgroep heeft ook een aantal concretere aanbevelingen gedaan die vooral gelden voor de aanpak aan de bron. De omvang van de veestapel moet zo correct mogelijk bepaald worden. Sanitel en de Mestbank wisselen nu vrijwillig gegevens over het rundvee uit. De landbouwers moeten gestimuleerd worden om hun dieren via Sanitel aan de Mestbank bekend te maken. Dat heeft het dubbele voordeel dat er garanties zijn over de correctheid van de gegevens en dat de administratieve rompslomp voor de landbouwers vermindert. Voorts moet er onderzoek gebeuren over de uitscheidingscijfers. Er zijn immers nog steeds discussies daarover: voor sommige diersoorten zouden de cijfers te laag zijn, voor andere te hoog. Een verfijning is dus nodig.

De stuurgroep vraagt ook dat de besprekingen over de MBO-veevoerders zo snel mogelijk hervat

worden. In de milieubeleidsovereenkomst moeten ook maatregelen over stikstof opgenomen worden. De huidige veevoederconvenant heeft wel goed gewerkt voor P_2O_5 . Ondertussen mag de overgangsfase tussen de vorige convenant en de nieuwe MBO niet uit het oog verloren worden.

Er zijn ook een aantal aanbevelingen over oordeelkundige bemesting. Momenteel is de acceptatiegraad 70 tot 80 procent. Er moet onderzocht worden of die acceptatie bij een aantal landbouwers, die nu zeer weinig of geen dierlijke mest gebruiken, nog kan gestimuleerd worden, zodat de afzetmogelijkheden voor dierlijke mest verhogen. De afzet moet natuurlijk milieukundig verantwoord zijn. Voorts wordt gepleit voor een continuïteit van de beheersovereenkomsten water. Die betekenen immers een stimulans in de kwetsbare gebieden.

De stuurgroep pleit ook voor optimale bemesting op perceelsniveau. De mogelijkheden in de mestwetgeving zouden verder uitgewerkt kunnen worden. Er zijn bepaalde specifieke teelten waarvoor een aparte regeling nodig is. Er is ook onvoldoende zicht op het gebruik van de chemische meststoffen. De cijfergegevens zijn niet goed, het is echter heel moeilijk om dat correct te inventariseren. Ook in dat verband is bijkomend onderzoek dus nodig.

Een laatste aanbeveling gaat over het handhavingsbeleid. Enerzijds moet men trachten te sensibiliseren om nog meer landbouwers ervan te overtuigen om goed te werken, anderzijds moeten overtredingen zoals onder andere overbemesting en onvoldoende mestafzet, aangepakt worden omdat die het milieu kunnen belasten. Daarvoor is een proactievere werking van de Mestbank nodig. Voorts is onderzoek naar het verband tussen de overtredingen en slechte emissieresultaten gesuggereerd.

1.2. Uiteenzetting door Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking (VCM)

Mevrouw Isabelle Vermander, Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking (VCM): Het VCM is een samenwerkingsverband tussen de overheid en de bedrijfswereld. We werden opgericht in 1996 op initiatief van de provincie West-Vlaanderen en de GOM-West-Vlaanderen omdat het mestprobleem zich vooral situeert in West-Vlaanderen.

Het VCM werd opgericht als tijdelijke vereniging voor een periode van zeven jaar. In 2003 bleek dat er nog steeds behoefte was aan een overleg- en coördinatiecentrum. Daarom werd het VCM omgevormd tot een vzw. Anderhalf jaar later hebben we 25 leden. De A-leden zijn nauwer betrokken bij het beleid. Bij de B-leden onderscheiden we vijf groepen: overheid en onderzoek, vakorganisaties, energie, consultancy en de financiële sector. Al die actoren zijn betrokken bij de mestverwerkingproblematiek. Door dat grote aantal leden vormen we een breed platform.

Het VCM heeft een algemene vergadering met alle leden, een raad van bestuur en een dagelijkse bestuur. Ook de verdeling van de functies illustreert onze rol als intermediaire tussen overheid en sector: de voorzitter is mevrouw Verplaetse van de VLM-Mestbank, de ondervoorzitter de heer Dejaegher van Bemefa.

De eerste doelstelling van het VCM is overleg tussen de overheid en de bedrijfswereld. Voorts stimuleren en begeleiden we mestverwerking-initiatieven en ondersteunen we het beleid. We zijn ook een kenniscentrum voor mestverwerking en proberen in die hoedanigheid zoveel mogelijk informatie te verzamelen en te verspreiden naar de sector. We geven daarenboven ook heel wat eerstelijnsadvies over mestverwerking.

Inzake onze terugkoppeling naar het beleid vinden we de deelname aan de taskforce Mestverwerking en de hoorzitting in deze commissie leefmilieu belangrijk. Daarnaast hebben we een groot aantal werkgroepen waarin de specifieke mestverwerkingproblemen besproken worden met de betrokken partners en leden: bijvoorbeeld de werkgroepen financiële aspecten, energie en certificatie.

Het VCM legt een aantal nieuwe accenten. De mestverwerking evolueert immers. Vooreerst willen we het draagvlak vergroten door nieuwe leden en doelgroepen aan te spreken waardoor we een breed platform blijven en een goede ondersteuning kunnen garanderen aan bedrijven en overheid. Een tweede accent is een degelijke afzetting van de eindproducten van mestverwerking. Het certificeren van die eindproducten is nodig. Een zekere kwaliteitswaarborg voor afnemer en overheid is noodzakelijk.

Een heet hangijzer is de valorisatie van het energiepotentieel van mest. Ook daarop richten we onze werking. Een vierde punt is de communicatie over mestverwerking. Er is behoefte aan communicatie met afnemers en burgers en de verschillende overheden. Ook het stimuleren en ondersteunen van de export van de eindproducten en het stimuleren van de coverwerking van dierlijke mest en andere organische stoffen in het kader van het energiepotentieel is een belangrijk aandachtspunt. Voorts willen we de financiële stimulansen voor mestverwerking voort analyseren en een volwaardige gesprekspartners zijn bij de uitbouw van MAP 3.

Hoe staat het op dit moment met de mestverwerking in Vlaanderen? Het VCM doet jaarlijks een enquête bij de houders van een milieuvergunning voor mestverwerking om na te gaan hoeveel mest er effectief verwerkt werd gedurende het afgelopen jaar. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen de vergunde, de beschikbare en de operationele mestverwerkingscapaciteit. De vergunde mestverwerkingscapaciteit is het aantal ton mest waarvoor een vergunning beschikbaar is, de beschikbare is het aantal ton mest waarvoor een installatie gebouwd is, en de operationele capaciteit is het aantal ton mest dat effectief verwerkt is.

De jongste enquête liep voor de periode van 1 juli 2003 tot 30 juni 2004. De tonnages die bij de bedrijven zijn opgevraagd, werden omgerekend naar kilogram stikstof en kilogram fosfaat. Op die manier kunnen de hoeveelheid verwerkte stikstof en de hoeveelheid verwerkte fosfaat opgeteld en vergeleken worden. Daaruit blijkt dat vooral pluimveemest verwerkt wordt. Ook de verwerking van dikke fractie van varkensmest levert een belangrijke bijdrage. De biologische verwerking van de dunne fractie van varkensmest levert een belangrijke stikstofverwerking.

In vergelijking met de enquêtes van 2002 en 2003, blijkt een globale stijging van de operationele capaciteit. Voor de totale verwerking van varkensmest wordt de stijging van 2002 naar 2003 gevolgd door een schijnbare daling. In 2002 en 2003 werd de enquête telkens uitgevoerd in de zomer, waarbij het bedrijf voor de laatste helft van het jaar een inschatting moest maken van wat het zou verwerken. Vermits een aantal bedrijven toen nog in opstart waren, dachten ze het betreffende jaar nog de volle capaciteit te bereiken, waardoor ze een

overschatting hebben gemaakt: de opstart duurt meestal immers langer dan oorspronkelijk werd gedacht. Bij de laatste enquête daarentegen is echt opgevraagd wat er werkelijk verwerkt is, vandaar de schijnbare daling van de cijfers.

De verwerking van de dunne fractie van varkensmest stijgt, voornamelijk door de biologische behandeling ervan. De verwerking van dikke fractie is van 2002 naar 2003 afgenomen wegens een faillissement van een bedrijf dat voor een groot deel daarvan instond. Van 2003 naar 2004 is ze eveneens gedaald omdat steeds minder verwerkingsplichtigen scheiding gaan toepassen. Een belangrijke reden daarvoor is de onzekerheid op het gebied van wetgeving en de bestaansonzekerheid van de sector. Voor pluimveemest is er een globale stijging. Van 2002 naar 2003 was er een lichte daling wegens de vogelpest. De verwerking van andere mestsoorten blijft ongeveer gelijk. Het VCM heeft ook een inschatting gemaakt voor de capaciteit in 2004-2005 op basis van de bedrijven die in 2004 in opstart waren.

Er bestaan een groot aantal verschillende mestverwerkingstechnieken. Vooreerst is er de totale verwerking van varkensmest. Een eerste soort is de verwerking van de dikke en de dunne fractie, na scheiding. Een tweede mogelijkheid om varkensmest totaal te verwerken is het drogen van de ruwe mest. Na scheiding kan de dunne fractie verder verwerkt worden in de biologie, met de omzetting van ammoniak tot stikstofgas. Er kan ook een verdere verwerking plaats vinden door middel van fysicochemie, door filtratie of indamping. Die laatste techniek wordt echter begrepen onder de totale verwerking van dunne en dikke fractie omdat de bedrijven die ze toepassen ook de volledige verwerking verzorgen. De verwerking van dikke fractie na scheiding gebeurt in een biothermisch droogproces, meestal in combinatie met pluimveemest. Pluimveemest kan ook gewoon gedroogd worden of ruw geëxporteerd. Rundveemest wordt meestal ook biothermisch gedroogd en kalvergier wordt behandeld door middel van de biologie. Als we de capaciteit bekijken, gebeurt de grootste verwerking door de export en de biothermische droging van ruwe pluimveemest. Er is ook een belangrijke verwerking van varkensmest door middel van het biothermisch drogen van de

dikke fractie en een biologische verwerking van de dunne fractie.

Er is een duidelijke kloof tussen de vergunde capaciteit enerzijds en de beschikbare en operationele capaciteit anderzijds. Die kloof is vooral merkbaar bij de grootschalige initiatieven: de grootschalige installaties kunnen op dit moment moeilijk gerealiseerd worden omdat de mestverwerkingsplichtigen zeer moeizaam langetermijncontracten met die installaties afsluiten wegens de onzekerheid over hun eigen bestaan en inzake wetgeving. Het verschil tussen de beschikbare en de operationele capaciteit wordt verklaard doordat bepaalde bedrijven nog in opstart zijn. Het grootste aantal bedrijven werd gerealiseerd in West-Vlaanderen. Op de tweede plaats komen Oost-Vlaanderen en Antwerpen. De meeste mestverwerkingsplichtige bedrijven situeren zich immers in West-Vlaanderen. Limburg en Vlaams-Brabant hebben het kleinste aantal mestverwerkingsplichtige bedrijven.

In totaal zijn er 86 operationele mestverwerkingsbedrijven. Vier ervan werken in coöperatief verband. 52 bevinden zich in een vaste opstelling. 60 mestverwerkingsbedrijven zijn verbonden aan een landbouwbedrijf. 24 bedrijven verwerken ook mest van derden, 6 daarvan verwerken mest van een andere inrichting maar van hetzelfde bedrijf. Drie van de bedrijven zijn grootschalig: ze hebben een capaciteit van meer dan 50.000 ton. Een veertigtal is, met een capaciteit van minder dan 10.000 ton, kleinschalig.

Ook de eindproducten van mestverwerking moeten afgezet worden. Volgens het mestdecreet mag dat niet op Vlaamse cultuurgrond. Ofwel worden de nutriënten geneutraliseerd in een biologische behandeling, ofwel worden ze geëxporteerd buiten Vlaanderen, vooral naar Frankrijk; ook Nederland, Spanje en Duitsland zijn mogelijke afzetmarkten. De eindproducten kunnen ook afgezet worden naar niet-cultuurgronden binnen Vlaanderen. Volgens deze enquête doen tien mestverwerkers aan particuliere afzet. De verschillende mestverwerkers tonen daarvoor wel een zeer grote belangstelling. Het is wel niet de bedoeling om zeer grote hoeveelheden op die manier af te zetten maar de verwerkers zien het als een manier

om hun product te valoriseren en om de burger te tonen dat mestverwerking waardevolle organische meststoffen kan opleveren.

Als we de operationele capaciteit vergelijken met de mestverwerkingsplicht, zien we dat voor varkensmest en pluimveemest samen die plicht wordt benaderd. We boeken een zeer goed resultaat voor fosfaat, voor stikstof is er nog een klein tekort. Er zijn wel zeer grote verschillen tussen varkensmest en pluimveemest. Voor varkensmest zijn er nog grote tekorten inzake verwerking, voor pluimveemest zit de operationaliteit boven de plicht. Er wordt wel substitutie toegepast van varkensmestnutriënten met pluimveemestnutriënten: de mestverwerkingsplichtige varkensboer sluit een contract af met de niet-verwerkingsplichtige pluimveeboer; die pluimveemest wordt dan geëxporteerd of verwerkt, terwijl de mest van de varkensboer op Vlaamse cultuurgrond wordt aangebracht. Op die manier ontstaat er een evenwicht tussen beide sectoren.

Ondanks de goede resultaten op Vlaams niveau, wordt de individuele mestverwerkingsplicht vaak nog niet gehaald en moeten mestverwerkingsplichtigen nog superheffingen betalen. Het VCM heeft veel contacten met de mestverwerkingssector en heeft, door zijn ledenstructuur, een knelpuntnota kunnen opstellen, in de zomer van 2004. Die is aan de verschillende politieke fracties overgemaakt. We onderscheiden vier groepen van knelpunten: de milieu- en stedenbouwkundige vergunning; de financiering van mestverwerking, de afzet van eindproducten en het mestdecreet.

Op het gebied van milieu- en stedenbouwkundige vergunning zijn de knelpunten: de opmaak van een sluitende nutriëntenbalans en het vinden van geschikte inplantingplaatsen voor mestverwerking. Er zou ook een debat moeten gevoerd worden om bedrijfsgroei mogelijk te maken mits er aan mestverwerking wordt gedaan.

Wat de financiering betreft, bestaan er op dit moment geen mogelijkheden om mestverwerking op zich te subsidiëren. Ook de onzekerheden op het vlak van wetgeving en de bestaansonzekerheid in de sector bemoeilijken de financiering van mestverwerking. Daar komt nog een btw-tarief van 21 procent bij, terwijl in de landbouw algemeen 6 procent geldt. Binnen VCM bestaat een werkgroep Financiële Aspecten, waarin ook de

vier grote landbouwbanken zitting hebben. In het najaar van 2004 hebben zij een standpunt geformuleerd.

De knelpunten op het vlak van de afzet van eindproducten zijn het vinden en bestendigen van exportmarkten en de afzet in Wallonië. Voor het eerste vragen wij voldoende aandacht en ook het tweede moet weer mogelijk gemaakt worden.

De verschillende aanpassingen van het mestdecreet zorgden voorts voor een onstabiel wettelijk kader. Dat leidt tot onzekerheid binnen de landbouwsector én bij de financiële sector, wat lenen bemoeilijkt. Beslissingen worden als gevolg daarvan uitgesteld. Verder zijn er problemen met de bemestingsnormen, de mestverwerkingsplicht, de superheffingen, de inopportuun geworden wijzigingen naar het verleden, en de informatieverstrekking.

Het VCM beoogt de verdere verzameling van de knelpunten inzake mestverwerking, de start van een constructieve dialoog om tot oplossingen te komen, en een actieve bijdrage aan MAP 3. VCM is een unieke gesprekspartner omdat veel verschillende partijen vertegenwoordigd zijn binnen onze brede platformwerking.

II. BESPREKING

II.1. Vragen en opmerkingen van de leden

De heer Patrick Lachaert, voorzitter: Wat is precies het probleem met de controle van de mestafzet op de percelen? Hoe komt het dat oordeelkundige bemesting slechts 6 procent haalt, wat heel weinig is? Welke knelpunten zijn er eigenlijk met de belangrijke exportpartner Frankrijk? Wat belemmert Sanitel om gegevens door te spelen aan de Mestbank? Hoe kan men de mestverwerking stimuleren gezien de bedenkingen die de banken hebben bij de financiering ervan?

De heer Jos De Meyer: Zowel het rapport van de Mestbank als de artikels daarover in 'De Tijd' suggereren dat het mestdecreet en de mestverwerkingsplicht een onvoldoende groot economisch draagvlak hebben. Volledige verwerking van de varkensmest zou gemiddeld het hele arbeidsinkomen in de sector benaderen. De mestverwerking legt een zware hypotheek op de leefbaarheid van

de bedrijven. De banksector roept op om de overschotten op een meer economisch verantwoorde manier aan te pakken. Men pleit voor subsidies voor nieuwe investeringen en de beloning van risicokapitaal en van de bestaande installaties. VCM is iets genuanceerder in de genoemde krant. Maar de rode draad blijft toch: duidelijkheid en zekerheid op lange termijn, kansen om te groeien, stimulerend en ondersteunend beleid, subsidiëring van investeringen. Hoe staat de Mestbank daar tegenover?

Sinds april 2003 is de verhandeling van nutriënten weer mogelijk. In het voortgangsrapport is sprake van 280 dossiers. Zijn er sindsdien bijgekomen? Klopt het dat die verhandeling vooral een verplaatsing van nutriënten van mestarme naar mestdichte gebieden met zich meebrengt? Hoe kan dat voorkomen worden?

Op het terrein leeft het gevoel dat de Mestbank niet altijd even oplossingsgericht optreedt. Is het mogelijk om, naar analogie met wat het federale agentschap voor de Voedselveiligheid (FAVV) deed, een gedragscode voor inspecteurs in te voeren, zodat men de mensen het gevoel geeft dat men er is om individuele problemen te helpen oplossen?

In de beleidsnota staat dat de opbrengst van de heffing kan aangewend worden voor stimulerende maatregelen in de sector. De opbrengst van de superheffing wordt in het voortgangsrapport geschat op een bedrag van 7,4 miljoen euro in 2003, in 3.882 bedrijven. Klopt dat cijfer of is het veranderd? Hoe wordt dat geld ingezet?

De heer Jos Bex: In het voortgangsrapport wordt bij punt 7 van de aanbevelingen gesproken over andere diersoorten. Welke zijn dat? Wat is het minderheidsstandpunt van de landbouworganisaties voor punt 9? Kan de sector geresponsabiliseerd worden voor de inventarisering van chemische meststof (aanbeveling nr. 13) door middel van MBO's?

Heeft VCM ook nagedacht over de mogelijkheid om in de plaats van actief bij te dragen aan MAP 3, MAP 2 te laten voortbestaan en de problemen via MBO's met de betrokken sectoren op te lossen?

De heer Frans Wymeersch: Klopt het dat, als de problemen met mestverwerking optimaal opgelost zijn, er voortaan meer mest mag geproduceerd worden? De werkgroep Financiële Aspecten, die zich uitsprak ten gunste van subsidiëring, heeft ook verschillende overheden als A- of B-lid. Hoe zien zij die subsidiëring precies en zullen zij zelf hun verantwoordelijkheid op zich nemen? Is daar al over gepraat?

De heer Karlos Callens: Waarom bevat het voortgangsrapport cijfers van 2003 in de plaats van 2004? De sterk variërende meetresultaten worden geweten aan de uitzonderlijke weersomstandigheden. Maar er is ook discussie over de plaatsing van de meetpunten zelf. Landbouwers formuleren het verwijt dat men de meetpunten opzettelijk aanbrengt op een lager gelegen plek van een schuin aflopend veld. Is dat waar?

Welke zijn de andere diersoorten waarvan sprake?

Ik heb het gevoel dat de mestverwerking niet op gang komt omdat de stimulering, onder andere de financiële, tekortschiet. Er moet een mogelijkheid bestaan om dit te subsidiëren via het mestdecreet zoals gewijzigd in december 2003. Lukt dat niet? Verder is de vraag wat de VCM denkt over de stimulering van de verwerking van biomassa, met mest gemengd, naar groene energie (ethanol, methanol of diesel)?

Mevrouw Tinne Rombouts: Ik dank iedereen voor de duidelijke uiteenzetting en voor de verduidelijking van het voortgangsrapport en de enquête van het VCM. Ik ben verheugd dat we een definitie hebben gekregen van de acceptatiegraad. Uiteindelijk is dat een term die veel wordt gebruikt. Bij de toelichting hoorde ik dat de acceptatiegraad begroot wordt, of wordt die effectief berekend? Hoe zit dat precies in elkaar?

Het MAP is gebaseerd op drie pijlers: aanpak aan de bron, oordeelkundige bemesting, en mestverwerking en export. Uit het rapport blijkt duidelijk dat de resultaten van de tweede pijler achterwege blijven. De vraag is hoe het komt dat er weinig resultaten worden behaald? Is het geen goed spoor om te volgen? Zijn er nog mogelijkheden? Is dat de laatste jaren verwaarloosd? Wat is de oorzaak van de geringe resultaten? Is er al uitvoerig

onderzoek gebeurd? Moet dit nog gebeuren? Zijn de landbouwers op de hoogte van de oordeelkundige bemesting? Als er meer mogelijkheden zijn om oordeelkundige bemesting uit te voeren met dierlijke mest, kan dat dan leiden tot een hogere acceptatiegraad?

Ik vind weinig terug in het voortgangsrapport over het feit dat iedereen die chemische meststoffen produceert, verdeelt, importeert of exporteert daarover een register moet bijhouden, hoewel dat wel opgenomen is in het mestdecreet. Heeft de Mestbank daarover gegevens? Waarom vinden we daarover niets terug in het voortgangsrapport? Gaat de Mestbank daaraan iets doen? Hebben chemische meststoffen een belangrijke invloed op de oordeelkundige bemesting? Zitten daar mogelijkheden? Heeft u een zicht op de evolutie van het gebruik van chemische meststoffen op het niveau van de bedrijven, aangezien dat belangrijk is voor het milieukundige resultaat? Ik zou graag cijfermateriaal krijgen om na te gaan of daarin effectief evoluties zitten.

In tabel 1 en 2 van het Voortgangsrapport staat dat de doelafstand nog 6 miljoen kilogram P_2O_5 en 21 miljoen kilogram stikstof bedraagt. De vraag is of dat moet worden begrepen als een te veel aan nutriënten. Welke maatregelen stellen jullie voor? Eventueel in welke bedrijven en in welke sectoren? Aan de andere kant komen er van het veld signalen dat sinds 2003 de afgelegen akkerbouwgebieden eigenlijk problemen hebben met mestvoorziening omdat ze maar een minimaal aanbod krijgen. Als de 6 miljoen kilogram P_2O_5 en 21 miljoen kilogram stikstof niet op de Vlaamse bodem terecht kunnen komen, is de vraag of er geen mesttekort dreigt zodat in de basisbemesting een verplicht kunstmeststofgebruik moet worden voorzien. Hoe is de vaststelling dan verenigbaar met de jaarlijkse groeiende vaststelling op het terrein dat er onvoldoende mest is? Hoe kijken jullie daar tegenaan? Hoe gaan jullie dit probleem voorkomen?

Uit tabel 5 van het voortgangsrapport blijkt dat er ook nog heel wat dieren worden aangegeven onder de forfaitnorm of de convenantnorm, maar we zien dat de regressietechniek veel betere milieuresultaten weergeeft, zowel voor P_2O_5 als voor stikstof. De vraag is of jullie zicht hebben op welke bedrijven blijven vasthouden aan de forfaitnorm of het convenant. Waarom doen ze dat?

Volgens het voortgangsrapport is de Vlaamse gebruikruimte nog 142 miljoen kilogram dierlijke stikstof. Men stelt daartegenover dat de plaatsingsruimte 111 miljoen kilogram dierlijke stikstof bedraagt. Er is met andere woorden een verschil van 31 miljoen kilogram of 22 procent dat niet wordt benut. Het gaat over 9.000 entiteiten, met in totaal een benutte ruimte van 120 kilogram stikstof. De vraag is of jullie al contact gehad hebben met de bedrijven die volgens de cijfers onder de acceptatiegraad van dierlijke mest (onder de 50 procent) blijven. Waarom is de acceptatiegraad zo laag? Heeft de Mestbank al stappen ondernomen om dierlijke mest te promoten of iets te doen om de acceptatiegraad te verhogen?

Een aantal bedrijven realiseren een onvoldoende mestafzet in 2003. In totaal gaat het om een mestafzet van 3 miljoen kilogram P_2O_5 en 7,5 miljoen kilogram stikstof. Heeft u een idee of van die 3 miljoen kilogram P_2O_5 een deel verwerkt had moeten worden? Zo ja, hoeveel dan? In Vlaanderen is er een doelafstand van 6 miljoen kilogram P_2O_5 . Heb ik het goed begrepen dat die 3 miljoen kilogram onvoldoende mestafzet hiervan afgetrokken mag worden, bijvoorbeeld door verwerking of export, en dat er met andere woorden maar een extra verwerking of verminderde productie van 3 miljoen kilogram P_2O_5 moet zijn? Hoe verklaren jullie die 3 miljoen kilogram onvoldoende mestafzet dan? Welke acties heeft de Mestbank ondernomen sinds deze vaststelling in de berekeningen? Zijn de betrokken bedrijven daarvan al op de hoogte gebracht? Het gaat zowel om de bedrijven die te weinig nutriënten hebben afgezet, als diegene die er te veel hebben ontvangen. Hebben ze kunnen reageren op de cijfers? Zijn de bedrijven het met de cijfers eens? Gesteld dat de betrokken bedrijven niet individueel op de hoogte zijn gebracht van de onvoldoende mestafzet, is de vraag of het fair is om andere bedrijven die controle krijgen, wel voor de volledige hoeveelheid onvoldoende afzet te beboeten. Op pagina 114 van het voortgangsrapport staat immers dat 16 procent van de gecontroleerde bedrijven wordt beboet vanwege de onvoldoende mestafzet.

We hebben een overzicht gekregen van de mestafzet en overbemesting; het gaat over 4,3 miljoen kilogram P_2O_5 en 13 miljoen kilogram stikstof. Op zich zijn dat grote cijfers. Is het niet nuttig om daar tegenover te stellen hoeveel niet-benutte mestruimte er in Vlaanderen is?

De aanbeveling van de stuurgroep is om de Sanitelgegevens te gebruiken bij de berekening van de rundveebezetting per inrichting bij de Mestbank. Dat zou een pluspunt zijn, maar er zijn blijkbaar een aantal problemen met de omrekeningen. Klopt dat? Zijn er oplossingen in het vooruitzicht? Ik heb gehoord dat de Mestbank de Sanitelgegevens ook gebruikt voor retroactieve herzieningen? Is dat juist? De vraag is of het eerlijk is, zeker omdat men dat alleen voor rundvee kan doen en niet voor de andere dierlijke sectoren.

Een groot deel van de mestverwerkinginstallaties zou vergund zijn. Ik schrok ervan dat er zoveel installaties vergund zijn, maar zo weinig operationeel. De vraag is of al deze bedrijven effectief een bouw- en milieuvergunning hebben. Hoeveel vergunningen voor grote en kleine bedrijven zitten ertussen? Bij de grote bedrijven is er onzekerheid over de vraag of ze kunnen starten of niet. Zijn er nog andere redenen dan de vergunningen waarom de grote bedrijven niet kunnen starten? Wat is de reden waarom de kleine bedrijven niet worden opgestart?

De heer Bart Martens: Ik dank ook iedereen voor de toelichting. De kwaliteit van het voortgangsrapport is vooruitgegaan ten opzichte van vorig jaar. Voor de eerste keer worden er milieuresultaten in vermeld. Ik steun de aanbeveling om in de toekomst in een betere coördinatie te voorzien tussen het voortgangsrapport van de Mestbank en de Milieu- en Natuurrapporten. Een ander rapport, dat opgemaakt is in opdracht van MIRA door het Centrum voor Landbouweconomie (CLE), geeft ook een evaluatie van het driesporenbeleid en een toekomstvisie. Beide rapporten komen tot andere resultaten. Het grote verschil is dat het voortgangsrapport vooral kijkt naar het berekend mestoverschot op basis van wettelijke bemestingslimieten, waar het rapport van het CLE kijkt naar het reëel mestoverschot, op basis van de werkelijke uitstootcoëfficiënten en de werkelijke capaciteit van de gewassen om nutriënten op te nemen en te onttrekken.

Het voortgangsrapport stelt dat het mestoverschot al sterk is opgeshoten en er nog maar een kleine weg is te gaan. Volgens collega Rombouts kan er zelfs sprake zijn van een mesttekort in Vlaanderen. Het rapport van het CLE toont evenwel aan dat er nog een serieus mestoverschot is en dat slechts 53 procent van de kloof is gedicht; er zou

nog een mestoverschot zijn van 50 miljoen kilogram stikstof. Dat rapport zegt dat een deel van het officieel weggewerkt mestoverschot alleen op papier is weggewerkt, bijvoorbeeld door lagere excretiecoëfficiënten voor rundvee te hanteren dan wetenschappelijk is vastgesteld waardoor 8 miljoen kilogram wordt weggetoverd en door de bemestingslimieten op te trekken door bijvoorbeeld slechts 54 procent van het grondgebied als kwetsbaar aan te duiden, waar de Europese Commissie stelt dat dit eigenlijk 100 procent moet zijn. Hoe kijkt de Mestbank aan tegen de verschillen tussen beide rapporten? Het milieubeleid moet niet op papier een mestoverschot wegwerken, maar moet dat in de praktijk doen en ervoor zorgen dat er nog weinig mestoverschotten in het milieu terechtkomen.

Uit de milieuresultaten kan ik moeilijk afleiden dat Vlaanderen met een mesttekort kampt. Op 44 procent van de MAP-meetpunten wordt de drinkwaternorm immers overschreden. De weersomstandigheden kunnen er natuurlijk voor iets tussen zitten, maar 44 procent is erbarmelijk slecht. Bovendien is de 50-milligramnorm ontoereikend om eutrofiëring van ons oppervlaktewater te voorkomen.

Eén derde van ons grondwater is ondrinkbaar als gevolg van overbemesting. De Mestbank heeft ongeveer 2.500 percelen bemonsterd en op 54 procent daarvan wordt de nitraatresidunorm van 90 kilogram mineraal stikstof per hectare overschreden. Volgens wetenschappers is deze norm ontoereikend om 50 milligram nitraat per liter grondwater te kunnen garanderen.

Op bladzijde 137 van het voortgangsrapport staat doodleuk dat er geen gevolg werd gegeven aan deze resultaten. Volgens mij is de nitraatresidunorm nog altijd een wettelijke norm. Bij overschrijding ervan moet een proces-verbaal worden opgemaakt. Het argument van de Mestbank is dat de 90-kilogramnorm volgens het decreet maar geldt tot eind 2002. Vanaf 1 januari 2003 had men nieuwe, gedifferentieerde nitraatresidunormen moeten invoeren op basis van de ECO²-studie. Omdat er geen nieuwe normen zijn vastgelegd, besluit de Mestbank dat er geen norm meer bestaat en geeft het geen gevolg aan de massale overschrijding. In de praktijk leidt dat tot strafeloosheid en dat is onaanvaardbaar wegens de slechte kwaliteit van ons grond- en oppervlakte-

water. Waarom is de Mestbank niet opgetreden? De 90-kilogramnorm wordt immers wel gebruikt om beheersvergoedingen toe te kennen in het kader van de beheersovereenkomsten Water.

Zijn 25 inspecteurs eigenlijk genoeg om te controleren of onze ingewikkelde regelgeving wordt nageleefd? Voldoet ons handhavingsbeleid aan de Europese normen? De Europese Unie heeft minimumcriteria voor de milieu-inspectiediensten uitgevaardigd.

Het Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking (VCM) is dubbelzinnig over mestverwerking. Het vergunningenbeleid zou te ingewikkeld zijn. De voorwaarden om milieu- of bouwvergunningen te krijgen zouden te zwaar zijn. Daartegenover staat dat het aantal toegekende vergunningen hoger is dan het aantal operationele installaties. Er zijn zelfs meer vergunningen toegekend dan nodig om aan de mestverwerkingplicht te beantwoorden.

Om mestverwerking een kans te geven moet eerst voor een stabiel wetgevend kader gezorgd worden dat bedrijfszekerheid biedt op lange termijn. Nu stelt het VCM vast dat de mestverwerkingplicht om de haverklap wordt gewijzigd door het Vlaams Parlement. Maar tegelijkertijd wordt opnieuw gepleit voor een decreetwijziging. Er is al een substitutieplicht van verwerkingsplichtige varkensmest door niet-verwerkingsplichtige pluimveemest. In welke mate pleit het VCM nog voor een bijkomende aanpassing van de mestverwerkingplicht?

Een van de aanbevelingen van de stuurgroep is een nieuwe milieubeleidovereenkomst afsluiten met de veevoedersector. De vorige, vrijwillige overeenkomst heeft geleid tot enorme reducties van de P_2O_5 -excretie. Een gelijkwaardige reductie van de stikstofexcretie zou ook mogelijk moeten zijn. De convenant met de veevoedersector werd op federaal niveau afgesloten maar is na de regionalisering van het landbouwbeleid op Vlaams niveau terecht gekomen. De vrijwillige overeenkomst op Vlaams niveau is niet afgesloten op basis van de procedure zoals bepaald door het decreet inzake milieubeleidovereenkomsten. Dat decreet geeft het Vlaams Parlement immers inspraak in de procedure. Zal de nieuwe milieubeleidovereenkomst conform het decreet worden afgesloten of kiest men opnieuw voor een regeling ad hoc?

De reductie van de ammoniakemissie is een succes. Het Europese uitstootplafond is tijdelijk en moet in 2010 gehaald worden. Dit jaar starten gesprekken over de verdere reductie om de langetermijndoelstellingen van het Europese milieubeleid te halen. Zo mogen de kritische lasten van geen enkel ecosysteem op lange termijn nog overschreden worden. Met het uitstootplafond dat we in 2010 moeten halen, wordt nog altijd een aanzienlijk deel van ons ecosysteem – onder meer heidegebieden en kalkarme vennen – blootgesteld aan verzurende deposities boven het niveau van de kritische lasten. In welke mate wordt een verdere verscherping van die ammoniakreductie in het vooruitzicht gesteld? Moet daar geen rekening mee worden gehouden vooraleer het debat over de toename van de veestapel wordt aangevat?

De heer Patrick Lachaert, voorzitter: De laatste vragen moeten eigenlijk aan de minister gesteld worden. Het is niet aan de Mestbank en het Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking om het toekomstige beleid te bepalen.

De heer Bart Martens: Ook in het milieubeleidsplan staan langetermijndoelstellingen over verzuuring, die nog verder gaan.

De heer Erik Matthijs: Op bladzijde 60 van het voortgangsrapport staat dat de milieubeleidovereenkomst Verwerkingsplicht nog niet was afgesloten toen dit rapport werd opgesteld. Is dat inmiddels gebeurd? Wat zijn de gevolgen voor de mestverwerking mocht deze milieubeleidovereenkomst niet worden afgesloten?

Uit het driesporenbeleid blijkt dat de aanpak aan de bron goed verloopt. Misschien kan het nog beter. Zo lezen we in de concrete beleidsaanbevelingen van de stuurgroep dat verder onderzoek nodig is naar de uitscheidingscijfers. De stuurgroep adviseert nader onderzoek te laten uitvoeren naar diersoorten waarvoor een aanpassingen wenselijk lijkt. Welke diersoorten zijn het precies? Zal dat onderzoek worden uitgevoerd? Hoelang duurt zo'n onderzoek? Kan de Mestbank uit de aangiftes afleiden dat bedrijven door de uitscheidingscijfers niet voldoen aan de decretale bepalingen?

Daarnaast formuleert de stuurgroep een aanbeveling over de nieuwe milieubeleidovereenkomst Nutriëntenarme voeders. De nieuwe overeen-

komst moet ook aandacht schenken aan stikstof. De huidige milieubeleidovereenkomst heeft het enkel over P_2O_5 , ook al veroorzaakt stikstof meer problemen. Hoe schat de Mestbank het succes in van een milieubeleidovereenkomst die ook rekening houdt met stikstof? Welke zijn de kritische succesfactoren? Waarom was het succes de voorbije jaren eerder gering? De vorige convenant liep eind vorig jaar af. Welke toekomstperspectieven zijn er?

II.2. Antwoorden van de Mestbank en VCM

De heer Koen Desimpelaere, Mestbank: Er werd gevraagd of de controle van de mestafzet op percelen een handhavingprobleem is. Wij hebben inderdaad overbemesting vastgesteld. Wij inventariseren van elk bedrijf heel wat gegevens: de mestproductie, het aantal percelen, de teelten, de transporten tussen bedrijven, enzovoort. Op basis van al die gegevens maken wij per bedrijf een balans. Er is een beginvoorraad mest en een eindvoorraad mest. Door mestproductie stijgt de voorraad. Door bemesting van akkers daalt de voorraad en een deel ervan wordt vervoerd naar een andere boerderij. Daardoor kunnen wij op bedrijfsniveau vaststellen of de percelen niet te veel zijn bemest.

Als op een bedrijf van 50 hectare mest aangebracht is voor 60 hectare, dan spreekt men van overbemesting; brengt men echter slechts mest aan voor wat toegestaan is op 40 hectare, spreekt men voor dat bedrijf van een acceptatiegraad van 80 procent.

Als men de zaak per perceel bekijkt ligt dit enigszins anders. Een bedrijf dat twee percelen heeft en één ervan niet bemest terwijl het het andere overbemest, kan globaal een goed balansresultaat hebben. Toch is de overbemesting van dat ene perceel schadelijker dan wanneer dezelfde hoeveelheid mest over de twee percelen werd verdeeld. Opvolging op perceelsniveau is milieukundig meer verantwoord maar niet haalbaar. Het bedrijfsniveau is het kleinste niveau dat realiseerbaar is.

De heer Patrick Lachaert, voorzitter: Wordt een overtreding op bedrijfsniveau enkel vastgesteld, of volgt er ook een bestraffing?

De heer Koen Desimpelaere: Aan de overtredingen hangen zware boetes vast. De controles zijn

enorm arbeidsintensief; daarom kunnen niet alle bedrijven gecontroleerd worden.

De heer Dirk Struyf: Wij maken de berekeningen normaal op bedrijfsniveau; de percelen worden dus geglobaliseerd. Wanneer er problemen zijn, wordt ook opgetreden. Enkel voor bedrijven die een beheersovereenkomst afsluiten wordt een register per perceel bijgehouden. Maar dat is slechts op een beperkt aantal plaatsen het geval. Toch wordt ook perceeloverbemesting bestraft.

De heer Koen Desimpelaere: Oordeelkundige bemesting is één van de pijlers van het driesporenbeleid. Het is een verraderlijke term, omdat oordeelkundig bemesten in wezen betekent: bemesten volgens de behoefte van het gewas. De oordeelkundige bemesting in het driesporenbeleid betekent de afzetruimte verhogen door de mest beter af te stemmen op de maximale bemestingsnormen. De verhouding stikstof/fosfor ligt anders voor verschillende mestsoorten; anderzijds zijn er ook bepaalde verhoudingen in de bemestingsnormen op de verschillende percelen. Beide verhoudingen komen niet altijd overeen. Via scheiding, compostering of andere methodes kan de mest zodanig behandeld worden dat hij beter beantwoordt aan de behoeften van het gewas en aan de bemestingsnorm. Daardoor stijgt de afzetruimte. Het komt erop neer dat de afzetruimte van mest verhoogd wordt door behandeling van de mest.

Het is niet altijd even gemakkelijk om de inspanningen aan de hand van de resultaten in te schatten, omdat er geen controle op perceelsniveau gebeurt. Zo kan een landbouwer bijvoorbeeld pluimveemest mengen met varkensmest om de bemesting beter op een bepaalde teelt af te stemmen. Toch is dat niet te zien in onze gegevens. Daarom wordt er ook veel met organisaties en met individuele landbouwers gepraat. Uit die gesprekken is gebleken dat op dit vlak weinig is gebeurd. Er was wel ooit een initiatief geïnitieerd om tegemoet te komen aan de hoge kaliumbehoefte van bepaalde gewassen, maar dat kwam niet echt van de grond.

De heer Dirk Struyf: Bij de export naar het buitenland wordt men geconfronteerd met heel wat wetgevingen. De Europese regelgeving, zoals de verordening dierlijke bijproducten welke de vroegere bezemrichtlijn vervangt (een sanitaire wetgeving), en de regelgevingen van de individuele lidstaten spelen allemaal een rol. Zeker Frank-

rijk, waarnaar we pluimveemest uitvoeren, is zeer strikt: bij de minste twijfel aan de kwaliteit, of bij het geringste risico op ziekten worden de grenzen gesloten. Op het vlak van de export is er een intense wisselwerking tussen de afvalstoffenmaatschappij, het Voedselagentschap en verschillende Franse instanties.

Vroeger waren wij nogal soepel, maar tegenwoordige proberen we alle richtlijnen erg strikt toe te passen, wat soms negatieve reacties van de landbouwers uitlokt. Toch is dit het enige middel om de export te kunnen blijven verzekeren.

Verschillende commissieleden hadden vragen over Sanitel. Het Sanitelsysteem is zeer ver gevorderd in de inventarisatie van rundvee, omdat elk dier individueel gevolgd wordt. De gegevens zijn zeer waardevol, maar het is niet evident ze zomaar ter beschikking van derden te stellen. Wij krijgen momenteel enkel de gegevens over de runderen van de landbouwers die daar uitdrukkelijk mee akkoord gaan. Er is geen wettelijke verplichting; het doorgeven van de gegevens gebeurt op basis van vrijwilligheid. Op het ogenblik werkt ongeveer 30 procent van de rundveehouders mee.

De inventarisatie van de andere dieren staat nog lang niet zo ver. Er wordt wel gewerkt aan een verdere verfijning; wij volgen de ontwikkelingen van nabij op.

Bij de uitwisseling van gegevens zijn er nog wat knelpunten. Aan de omrekening van de gegevens is een lange voorbereidende fase voorafgegaan. Samen met het federale Voedselagentschap dat Sanitel beheert en andere administraties wilden we tot een zo goed mogelijke omrekening komen. Een omrekening is nodig omdat Sanitel op een andere manier inventariseert dan wij. De gegevens over de dieren moeten dus vertaald worden in diercategorieën. Bij de omrekening wordt in het voordeel van de landbouwer gerekend. Met de omrekening zijn weinig problemen.

Een aantal bedrijven kan echter niet zo gemakkelijk meedoen met Sanitel; het gaat om de zogenaamde derogatiebedrijven. Ze houden op twee locaties dieren, doch mogen deze maar onder één beslagnummer aangeven. Daardoor is er geen omzetting mogelijk omdat wij per locatie inventariseren.

De omrekeningsmodellen zijn voorgelegd aan de landbouworganisaties en zijn in de beginfase ook bijgestuurd. We krijgen hierop niet zoveel reacties meer en daarom menen we dat er met de omrekening niet veel problemen meer zijn. Er kan ook niet zoveel verkeerd lopen. Sanitel houdt bij wanneer een dier geboren wordt, wanneer het sterft en wanneer het naar een andere plaats verhuist. Zo kan men correct berekenen hoe lang een dier op een bedrijf is, hoe oud het is en in welke categorie van de Mestbank het hoort.

De heer Koen Desimpelaere: In het rapport staat dat de Mestbank meent dat dit systeem moet verplicht worden. De aanvulling van de stuurgroep luidt dat men moet zoeken naar stimuli om zoveel mogelijk bedrijven ertoe aan te zetten om in dat systeem te stappen dat transparant en correct is, zowel voor de landbouwer als voor de overheid.

De heer Dirk Struyf: We proberen de bedrijven te stimuleren om mee te doen. Het is niet evident voor de landbouwer om de rundveebezetting correct om te rekenen. Het kan wel leiden tot een belangrijke administratieve vereenvoudiging voor de rundveebedrijven. Deze bedrijven zijn namelijk vrijgesteld van de registerplicht. Normalerweise moeten de landbouwers namelijk een maandelijks register bijhouden. Deze gegevens moeten ze via hun aangifte in het begin van het volgende jaar meedelen aan de Mestbank.

Vorig jaar waren er ook twee specifieke acties voor de bedrijven die meedoen aan Sanitel. Ze werden twee keer aangeschreven met informatie over de verwerkte Sanitelgegevens, over hun mestafzet en over de prognose van hun productie op jaarbasis. Er is ook een mest-internetloket waarin de landbouwers hun individuele gegevens kunnen raadplegen over vervoer en productie. Voor bedrijven waarvan we de gegevens via Sanitel kunnen opvragen, kan de evolutie van de veestapel getoond worden, weliswaar met een vertraging van twee maand omdat de basisgegevens bij het Voedselagentschap moeten verwerkt worden. Voor de bedrijven die niet meedoen, is dat niet mogelijk omdat we daar pas het jaar nadien de inventaris van de dieren krijgen.

De heer Koen Desimpelaere: Een volgende vraag betreft de verhandeling van de nutriëntenhalte van de plaatsen met een kleine naar die met een

grote mestproductie. Ik zal een kort antwoord geven en het hoofd van de Mestbank zal dit wellicht nog aanvullen. In eerste instantie gaat het hier om regularisaties. Bedrijven met een tekort aan vergunningen en aan nutriëntenhalte voor hun huidige uitbating nemen de gelegenheid om zich in orde te stellen, zodat ze niet meer geconfronteerd worden met superheffingen. Er is dus een stukje vermindering van de dierlijke productie bij de stoppers, zonder toename van productie bij de overnemers. Er zijn ook bedrijven die willen groeien en die hun mestoverschotten via mestverwerking willen wegwerken. In dat geval is het zelfs wenselijk dat die mest een beetje centraal geproduceerd wordt, dicht tegen de mestverwerkinginstallaties. Op dit ogenblik weten we niet goed van waar de mest komt en waar die heen gaat, maar we willen dat in de mate van het mogelijke in kaart brengen.

De heer Dirk Struyf: Een volgende opmerking was dat we niet altijd oplossingsgericht werken. Er is verwezen naar de gedragscode voor de inspecteurs van het Voedselagentschap. Uiteraard hebben onze inspecteurs eveneens een ethische code, net zoals elke Vlaamse ambtenaar. We proberen zoveel mogelijk oplossingsgericht te werken. De wetgeving is zeer complex en we proberen de mensen daarmee te helpen. Men kan echter niet alles oplossen. Sommige elementen van de wetgeving hebben zware consequenties voor de bedrijven, maar de wetgeving moet worden gerespecteerd.

De Mestbank is bezig met een grondige denkoefening rond het handhavingproces. We proberen het hele traject te bekijken. Dat is in overeenstemming met de aanbevelingen van de stuurgroep, maar we waren hier vooraf ook al mee bezig. We gaan na hoe we omgaan met de vaststellingen, hoe we werken met aanbevelingen en wanneer het moet komen tot een proces-verbaal en tot vervolgingen door parket en rechtbank. We proberen deze denkoefening dit jaar af te ronden. Eén van de prioriteiten bij mijn aantreden als afdelingshoofd meer dan een jaar geleden was de nadruk leggen op het informeren en sensibiliseren van landbouwers, zodat ze de nodige maatregelen kunnen treffen om niet met de zware gevolgen te worden geconfronteerd.

Mevrouw Sibylle Verplaetse, voorzitter VCM: VCM meent dat heffingen en superheffingen ten

goede moeten kunnen komen aan de sector in het algemeen en aan de mestverwerking in het bijzonder. We zien dit als een stimulerende maatregel die kan besproken worden in het kader van het opstarten van de discussies rond MAP 3. Dit is echter een nieuwe beleidsmatige aanpak en ik wil daar niet op vooruitlopen.

De heer Patrick Lachaert, voorzitter: De nieuwe aanpak staat wel in het regeerakkoord.

Mevrouw Sybille Verplaetse: Wij willen een partner zijn bij de realisatie van deze maatregel.

Een eerste reeks vragen betreft de stimuli en de subsidiëringmogelijkheden voor mestverwerking. Het artikel over de banksector en mestverwerking in 'De Tijd' van 8 januari 2005 vertolkt de visie van de werkgroep Financiën, een onderdeel van het VCM. We willen met de verschillende werkgroepen de knelpunten rond mestverwerking verduidelijken. Op basis van overleg willen we een consensusvoorstel uitwerken over de oplossing van de knelpunten zodat we constructief kunnen meewerken aan de opstart van MAP 3. Dit is dus een nuancering van de opmerking van de heer De Meyer.

Wat betreft de mogelijkheden van financiële stimuli geef ik het woord aan Bart Verstrynge van VCM. Hij leidt de werkgroep Mestverwerking, Financiën en Energie.

De heer Bart Verstrynge, medewerker VCM: Door het principe "de vervuiler betaalt" in de Europese regelgeving is de mestverwerking op zich niet subsidieerbaar. De ervaringen in Frankrijk en Nederland leren echter dat er voor wie creatief is toch nog mogelijkheden zijn, en wel in het kader van de opwekking van groene energie en van de emissiereducties, vooral van ammoniak. Samen met de betrokken instanties willen we nagaan in welke mate het Vlaamse Landbouwinvesteringsfonds steun kan verlenen aan de emissiereductie van ammoniak bij de mestverwerking. Er zijn ook een aantal subsidiemogelijkheden in het kader van de opwekking van groene energie, bijvoorbeeld voor de uitbating: de groenestroomcertificaten en de warmtekrachtkoppelingcertificaten (WKK-certificaten), deze laatste impliceren dat men behalve de elektriciteit ook de warmte nuttig kan aanwenden.

Voor de WKK-certificaten is er momenteel nog een probleem met de referentierendementen, maar dat zal, zoals in de beleidsnota meegedeeld, opgelost worden. Investeringssteun voor groene energie is enkel mogelijk met de ecologiepremie. Het probleem is dat die premie niet geldt voor bedrijven in de land- en tuinbouwsector. Daarvoor zou men zich tot het Vlaamse Landbouwinvesteringsfonds moeten wenden. Daar geldt echter het Europese principe van de vervuiler betaalt. Bij winst is er voor de land- en tuinbouwsector wel een verhoogde fiscale aftrek mogelijk.

De heer Carlos Kallens: Ik bezocht Luxemburgse bedrijven die mest en maïs verwerken tot groene energie en wel gesubsidieerd worden door de Europese Gemeenschap.

De heer Bart Verstrynge: Energieopwekking uit hernieuwbare energiebronnen is subsidieerbaar, mestverwerking niet.

Mevrouw Sibylle Verplaetse: Wat het stimuleren van mestverwerking betreft wordt voornamelijk gedacht aan financiële maatregelen of subsidiëringmaatregelen. Vlaanderen kan misschien creatiever worden en leren uit initiatieven van Frankrijk (Bretagne) en Nederland. Bedrijven die mest verwerken, kunnen daarnaast wellicht ook gestimuleerd worden door de potentiële mogelijkheid om uit te breiden. Spijkerharde garanties dat er geen bijkomende milieuhinder zal zijn, zijn dan ongetwijfeld nodig.

Een volgende vraag ging over het verzoenen van de ogenschijnlijke discrepantie tussen een onstabiel wetgevend kader en een nieuw MAP 3. Er zijn een aantal knelpunten aanwezig bij MAP 2bis. Het is de bedoeling om die weg te werken via MAP 3 en een vereenvoudigd, transparant, voorspelbaar en opvolgbaar mestdecreet te maken. Dergelijk duurzaam werkingsraam biedt investeringsmogelijkheden en bedrijfszekerheid voor de landbouwers en de verwerkers. De aangehaalde MBO's bieden de mogelijkheid om de sector verder te responsabiliseren. Yvan Dejaegher, directeur-generaal van Bemefa, kan de op til zijnde MBO over de veevoerders toelichten.

De heer Yvan Dejaegher, verantwoordelijke van Bemefa: In 1992 besloot de mengvoederindustrie vrijwillig een convenant af te sluiten met het ministerie van Landbouw. Die convenant werd

ondertekend in augustus 1995. In juli 2001 heeft het ministerie van Landbouw en voornamelijk het federale agentschap Voedselveiligheid beslist dat die materie niet meer tot hun bevoegdheid behoorde en heeft ze de sector doorverwezen naar het Vlaamse Gewest. De bestaande convenant, met dezelfde tekst en voorwaarden, werd overgenomen. Het verschil was dat de monsters voorheen genomen werden door de inspecteurs van het ministerie van Landbouw en nu door onafhankelijke certificatie-instellingen. De mengvoederbedrijven hebben een kwaliteitscontrolesysteem dat door onafhankelijke derden, in casu de certificatie-instellingen, gecontroleerd wordt. Die instellingen moeten een aantal keren per jaar audits uitvoeren en tijdens die bezoeken worden, naast de 2000 andere monsters ter controle van de voedselveiligheid, ook de monsters genomen voor de laagfosforvoerders.

De continuïteit was verzekerd. Het is echter nooit de bedoeling geweest om het parlement opzij te zetten, alleen hebben de omstandigheden ons ertoe verplicht om de federale convenant over te nemen. Nadat het decreet inzake de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging door meststoffen de vermindering van de mestverwerkingplicht koppelde aan een MBO, hebben de verschillende landbouworganisaties vergaderd en vastgesteld dat één MBO niet mogelijk was, omdat er vier verschillende materies waren: kunstmeststoffen, voeders, acceptatiegraad en mestverwerking. De stakeholders verschillen per onderdeel. Bij de kunstmeststoffen is de kunstmeststoffenindustrie een belangrijke stakeholder; voor de voederindustrie is dat de mengvoederindustrie met de zelfmengers; bij de acceptatiegraad de landbouworganisaties; voor de mestverwerking de landbouworganisaties, de mestverwerkers en de mengvoederindustrie. Daarom is er door dat klein overlegplatform beslist om de verantwoordelijkheden te verdelen zodat elke organisatie één onderdeel coördineert.

De mengvoederindustrie coördineert uiteraard de aspecten over voeder. Ze heeft een sneuveltekst opgesteld. Die tekst omvat een aantal elementen. Het laagfosforvoeder-convenant handelde enkel over fosfor, omdat dat mineraal gemakkelijk gemeten kan worden. Er is geen vervluchtiging en fosfor is daarenboven de meest beperkende factor voor de bodem. Het was de bedoeling om het fosforgehalte te doen dalen zonder het evenwicht met

stikstof te doorbreken. Dat lukt tot men op een andere beperkende factor stoot namelijk de stikstof. Een groot deel fosfor in het voeder kon ook beperkt worden door het gebruik van enzymen.

In de nieuwe tekst worden zowel fosfor als stikstof opgenomen. Stikstof verlagen is complexer, niet alleen omwille van de vervluchtiging maar een verlaagd eiwitgehalte moet ook gecompenseerd worden door synthetische aminozuren met een hoge kostprijs. Vandaar dat de verlaging ervan snel botst op economische grenzen. Een deel stikstof is al beperkt omdat bij de beperking van het fosforgehalte vanaf een bepaald niveau sowieso het stikstofniveau verlaagd moet worden. We schatten dus dat het stikstofgehalte in het voeder al met 5 procent gedaald is en nog met 5 procent kan dalen. We zijn ervan overtuigd dat ook het fosforgehalte nog kan dalen. Sommige fabrikanten hebben de ondergrens al bereikt, maar andere echter nog niet.

Ook de voederconversie is belangrijk. Dat is het aantal kilogram voeder dat nodig is om een kilogram vlees te winnen. De betere bedrijven zitten op 2 tot 2,1; de minder goede op 3,2. Dat geeft een groot verschil op het vlak van fosfor en stikstof.

De heer Bart Martens: Ik denk dat we nu niet voort moeten ingaan op de inhoud van de conventant. Ik vroeg enkel of de nieuwe overeenkomst een MBO zal zijn, uitgewerkt op basis van het decreet over de milieubeleidovereenkomsten. De vorige conventant is overgenomen van het federale niveau en heeft niet het juridische statuut van een MBO, omdat het niet de procedure van het decreet heeft doorlopen.

De heer Yvan Dejaegher: De nieuwe overeenkomst zal gebaseerd zijn op het decreet betreffende de milieubeleidsovereenkomsten. De sneuveltekst is klaar en voorgelegd aan de Mestbank. Daarover zullen nog een aantal discussies gevoerd worden in de eerste plaats met de Mestbank zelf. We zullen binnenkort een goed voorstel kunnen voorleggen aan alle betrokken partijen.

Mevrouw Sibylle Verplaetse: De vragen over de discrepantie tussen de vergunde en operationele capaciteit bij grote en kleine bedrijven en over de

moeilijkheidsgraad van het vergunningenbeleid kunnen het best beantwoord worden door Isabelle Vermander die de enquête begeleid heeft.

Mevrouw Isabelle Vermander: De enquête is gebaseerd op de milieuvergunningen voor mestverwerking. De vergunninghouders werd gevraagd of ze een installatie gebouwd hadden en er mest in verwerkt hadden. Sommigen milieuvergunde installaties die niet gerealiseerd zijn, beschikken niet over een bouwvergunning. Hoe het aantal bouwvergunningen zich verhoudt tot het aantal milieuvergunningen moet ik nakijken. Ik zal het antwoord later bezorgen (zie bijlage).

Mevrouw Sibylle Verplaetse: Om te kunnen exploiteren zijn zowel milieu- als bouwvergunning nodig. De vergunde capaciteit uit de enquête is de sommatie van de milieuvergunningen. Dat betekent echter niet dat er een bouwvergunning verkregen is. Dikwijls worden de verwerkers geconfronteerd met het probleem van het vinden van een geschikte inplantingsplaats.

Mevrouw Isabelle Vermander: Een aantal bedrijven uit de enquête hebben geen bouwvergunning en dat kan de reden zijn waarom er geen installatie gebouwd werd. Vele hebben wel beide vergunningen en toch geen installatie. De belangrijkste reden is het gebrek aan aanleveringcontracten op lange termijn.

Een tweede reden is de bestaansonzekerheid van de sector en de onzekerheid inzake wetgeving. Sommige mensen vragen de vergunningen aan en krijgen die ook maar beslissen alsnog om niet te investeren.

De moeilijkheden op het vlak van inplantingsplaatsen en vergunningenbeleid hebben niet te maken met de milieuwetgeving maar met stedenbouwkundige voorschriften. Vooral middelgrote en grootschalige installaties vinden in Vlaanderen moeilijk inplantingsplaatsen.

De heer Dirk Struyf: En er waren nog vragen over de uitscheidingscijfers. Een nieuwe overeenkomst over de uitscheidingscijfers zal inderdaad in een MBO kaderen, wellicht volgend jaar. Omdat het afsluiten van een MBO via een zware procedure verloopt, is er met overgangsconvenants gewerkt.

De negende aanbeveling zoals die door een meerderheid van de stuurgroepleden is goedgekeurd, stelde dat in de MBO een aantal garanties moesten worden ingebouwd inzake de correctheid van de gegevens. De landbouworganisaties hebben zich daarvan gedistantieerd, niet omdat ze daartegen zijn maar omdat ze menen dat zoiets in de MBO tussen de twee partijen moet worden geregeld en de stuurgroep daarover geen standpunt moet innemen.

Voor alle diersoorten moeten de uitscheidingscijfers sowieso continu kritisch bekeken worden. Er zijn immers genetische evoluties in de dieren, in de mogelijkheden van voeder, enzovoort. Dat moet worden opgevolgd. We hebben een onderzoek opgezet naar uitscheidingscijfers voor pluimvee omdat we grote verschillen merken tussen de cijfers die in het mestdecreet staan en wat in de praktijk wordt vastgesteld. De cijfers zijn bij de vorige decreetwijziging op basis van wetenschappelijk onderzoek en deels op basis van literatuurstudie voorgesteld maar in de praktijk blijken er toch wel wat problemen te zijn. Een dergelijk onderzoek kost heel wat en is langdurig – in dit geval drie jaar. Daardoor verloopt er ook heel wat tijd vooraleer de knelpunten kunnen worden opgelost.

Er wordt ook gesuggereerd dat de cijfers van het rundvee onderschat zouden zijn. Dat moet verder bekeken worden. Daarover is nog geen onderzoek gestart. Wat betreft varkens komen er signalen dat de regressierechte niet volledig correct zou zijn. Er lopen ook al een aantal onderzoeken die door de veevoedersector zelf worden georganiseerd.

Of bedrijven met convenantcijfers dan wel met regressiecijfers werken, bepalen zij zelf. Het convenantsysteem is zeer gemakkelijk: er is alleen een attest nodig. Als de landbouwer met regressiecijfers wil werken, moet hij zelf een deel van de administratie bijhouden. Er zijn nog zeer weinig varkensbedrijven die forfaitair werken, een aantal werken met convenantvoeder en heel veel met het regressiesysteem.

Inzake kunstmest is het mogelijk om met de sector een MBO af te sluiten. Er zijn echter nog geen gesprekken aangeknoopt. De landbouworganisaties en de veevoedersector zijn van oordeel dat de kunstmestsector zeker bij de MBO moet betrok-

ken worden. Het is niet zo evident om te bepalen hoeveel kunstmest er nu effectief in Vlaanderen gebruikt wordt. Nu inventariseren we dat via de landbouwers: zij geven zelf aan wat ze gebruiken. Het is de enige groep die we volledig kunnen benaderen. Door de Vlaamse wetgeving kunnen we alleen de Vlaamse leveranciers benaderen, terwijl er toch veel kunstmest uit het buitenland wordt geïmporteerd of vanuit Wallonië wordt geleverd. In het voortgangsrapport is zeer weinig aandacht besteed aan de chemische meststoffen. Onze cijfers zijn laag, we weten dat het effectieve gebruik hoger ligt. We merken wel een grote daling in het gebruik van kunstmest, en zeker van P_2O_5 , ten gevolge van de hele mestwetgeving: landbouwers gaan er veel bewuster mee om dan vroeger.

In het kader van Europese landbouwsubsidies legt Europa een bepaalde controledruk op: jaarlijks moet vijf procent van de bedrijven gecontroleerd worden. We streven voor controle in het kader van de mestwetgeving al jaren een gelijkaardig percentage na maar met ongeveer 25 inspecteurs halen we dat niet. Afhankelijk van de provincie halen we tussen de 3 en de 4 procent controledruk. Voor een grotere controledruk zijn er meer middelen en personeel nodig, maar met de huidige beperkte begroting is dat niet haalbaar.

De controles zijn vaak zeer moeilijk en intensief, want zij vereisen de doorlichting van het hele bedrijf. Daarom kunnen wij met onze beperkte capaciteit niet alle bedrijven bezoeken. Wij werken wel zeer gericht en focussen onze aandacht op de situaties die vermoedelijk het zwaarst zijn. Maar het blijft onvermijdelijk, zoals bij elke wetgeving, dat een aantal overtreders ontsnapt.

De heer Bart Martens: De Mestbank heeft te weinig mensen en middelen en vraagt al langer om meer met het oog op het halen van de Europese referentienorm van vijf procent. Is het dan niet juist merkwaardig dat vastgestelde overtreding van de norm voor nitraatresidu's zonder gevolgen blijven?

De heer Patrick Lachaert, voorzitter: De vraag is ook waarom men een hele auto moet doorlichten als die alleen maar een lekke band heeft? Waarom wordt altijd het hele bedrijf grondig doorgelicht?

De heer Dirk Struyf: Het instrument van de meting van het nitraatresidu is slechts indicatief.

Hogere residu's kunnen overbemesting signaleren, maar dat is niet noodzakelijk het geval. Er is geen eenduidig verband omdat veel factoren meespelen in de bepaling van het eindresultaat. Daar komt nog bij dat de Vlaamse Regering na het vervallen van de vorige grenswaarde van 90 kilogram geen nieuwe heeft vastgelegd. Er kunnen dus niet langer verplichtingen uit afgeleid worden. Het is wettelijk niet langer mogelijk er iets mee te doen, ook voor de beheersovereenkomsten vanaf 2004. Een rechter zou dat meteen van tafel vegen. Maar het blijft uiteindelijk wel een belangrijke indicator voor milieurisico's en daarom blijven wij doorgaan met staalnemingen en analyses, hoewel dit een belangrijk budget vergt.

De heer Erik Matthijs: Overschrijding is niet hetzelfde als overtreding.

De heer Bart Martens: De overschrijding heeft wel gevolgen. De norm voor nitraatresidu's is er immers precies gekomen om de landbouwer toe te laten af te wijken van zijn tussenschot en meer te bemesten dan zijn forfaitaire norm, met name als hij na het groeiseizoen met een bodembalans kan aantonen dat hij de nitraatresidu's in de bodem onder dat niveau heeft teruggebracht. Men kan dus niet doen dat het om een vrijblijvende norm gaat. Er vloeien niet alleen plichten maar ook rechten uit voort. De norm moet snel weer ingevuld worden.

De heer Koen Desimpelaere: Er was ook nog een vraag naar de cijfers van 2004. Wij hanteren in het voortgangsrapport de cijfers voor 2003 omdat wij altijd achteraf inventariseren. Men kan het vergelijken met de belastingaanslag, waarbij de gegevens ook altijd een jaar later binnenkomen. Wij hebben dus nog geen zicht op het hele jaar 2004.

De lokalisering van de MAP-meetpunten was een bevoegdheid van VMM. Daarbij zijn de landbouworganisaties zeker betrokken.

De Mestbank heeft wel degelijk een visie over de maatregelen die nodig zijn voor de doelafstanden van 6 miljoen kilogram P_2O_5 en 21 miljoen kilogram stikstof, maar ook de politici moeten daar een antwoord op bieden. Hoe gaan we daar verder mee? De mogelijkheden zijn: aan de bron minder produceren, verwerken, de afzetruimte vergroten. De keuze is aan de politici.

Het klopt dat bedrijven hun mest zo dicht mogelijk willen afzetten omdat dat het minste kost. Het is dus niet uitgesloten dat een bedrijf op een bepaald perceel overbemest, terwijl er in een ander, afgelegen akkerbouwperceel te weinig mest is. Een mesttekort kan zich ook toevallig of seizoensgebonden voordoen. Tijdens het vrij korte plantseizoen is de vraag heel groot en raakt de mest niet altijd op tijd ter bestemming. Maar op jaarbasis merken wij dan dat er geen sprake is van een tekort.

Welke ruimte wordt niet benut? Welnu, dat is het omgekeerde percentage van de acceptatiegraad. Op dit moment wordt 70 tot 80 procent gebruikt van de maximale decretale normen. Twintig tot dertig procent wordt niet benut, omdat een aantal bedrijven niet de hele bemestingsruimte nodig hebben voor de voeding van hun gewassen, bijvoorbeeld granen – waar traditioneel chemische mest wordt gebruikt – en fruit – waar het niet evident is tussen de bomen dierlijke mest te gebruiken. En die fruitteelt neemt toch nog 16.000 hectare in beslag.

Wat gaat de Mestbank doen met bedrijven die minder dan 50 procent van hun mogelijkheid aan dierlijke mest gebruiken? We proberen zo goed mogelijk op de aanbeveling in te gaan, maar moeten prioriteiten stellen. Een langetermijnfasering is daarom nodig. Een aantal initiatieven zijn aan het rijpen maar er werd nog geen contact opgenomen met de betrokken landbouwers.

Die vier miljoen kilogram niet-correct gebruik zit ook in de doelafstand van zes miljoen kilogram. Hoe dat moet opgelost, worden hangt ook weer af van de richting waarin het beleid de sector wil sturen.

Er was nog een vraag over het succes van de ammoniakemissie. We werken nu al volgens datgene wat Europees is bepaald. De milieuwetgeving staat niet stil. Als er zich nieuwe zaken aandienen, zal daarop moeten worden ingespeeld, in eerste instantie door het beleid.

De heer Dirk Struyf: Het klopt dat het eindresultaat van de CLE-studie en het voortgangsrapport verschillend is. In de conclusies van de CLE-studie wordt uitdrukkelijk gesteld dat hun resultaten niet noodzakelijk in tegenspraak zijn met die van het

voortgangsrapport inzake de realisaties van het mestbeleid. In de vraag was gesteld dat de Mestbank werkt met berekende overschotten en het CLE met reële. Alles hangt af van de uitgangspunten die worden gebruikt. Een overheidsinstantie moet werken met officiële gegevens en daarvan de eindresultaten berekenen. In het voortgangsrapport hebben we voor een aantal aspecten verwezen naar andere informatiebronnen, die bijkomende duidelijkheid verschaffen. We hebben in de studie niet de vrijheid om bijvoorbeeld voor rundvee met andere cijfers te werken dan degene die decretaal zijn vastgelegd. Verder is het zo dat het CLE voor de studie vertrekt van andere uitgangspunten. Zo werkt men met de oppervlakte landbouwareaal vanuit de landbouwtelling en dat cijfer verschilt 50.000 hectare ten opzichte van de cijfers die wij inventariseren. Dergelijke elementen beïnvloeden het eindresultaat. Verder is in de CLE-studie het driesporenbeleid berekend op basis van de uitgangssituatie van 1991 en niet ten opzichte van de periode en situatie waarin de wetgeving tot stand is gekomen, met name 1998. Dat geeft een heel ander beeld van de resultaten en de realisaties die er zijn gebeurd ten opzichte van het driesporenbeleid. De studie heeft uiteraard haar waarde, maar men moet kijken hoe ze tot stand is gekomen en hoe de berekeningen worden gemaakt. Het is een modelmatige studie, terwijl de Mestbank werkt met de cijfergegevens die we daadwerkelijk inventariseren. Dat is een groot verschil.

Mevrouw Tinne Rombouts: Ik heb op een aantal punten geen duidelijk antwoord gekregen. Mag ik mijn vragen schriftelijk bezorgen?

De heer Patrick Lachaert, voorzitter: U kan die aan de Mestbank bezorgen via het commissiesecretariaat. We zullen de antwoorden als bijlage bij het verslag voegen.

De heer Bart Martens: Wat gaat de commissie verder doen met deze gegevens en met deze discussie? Er zijn een aantal knelpunten boven water gekomen en daaraan moet gevolg worden gegeven.

De Patrick Lachaert, voorzitter: Deze bespreking was nuttig als voorbereiding van het opmaken van een nieuw MAP. Ik stel voor dat we later in een

gedachtewisseling daarop terugkomen. Ik dank alvast de sprekers van de Mestbank en de VCM voor hun bijdrage aan het debat.

De verslaggever,

Tinne ROMBOUTS

De voorzitter,

Patrick LACHAERT

BIJLAGE : Bijkomende schriftelijke antwoorden

1. Antwoord van het Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking op de vraag van mevrouw Tinne Rombouts over de verhouding tussen bouw- en milieuvergunningen bij niet-gerealiseerde mestverwerkingsinstallaties:

Niet-gerealiseerde mestverwerkingsinstallaties hebben ofwel een bouwvergunning, ofwel een milieuvergunning ofwel beide. Het aantal verleende milieuvergunningen voor mestverwerking is terug te vinden in de VCM-enquête. Het aantal verleende bouwvergunningen is moeizaam op te lijsten. Het VCM heeft bij het afnemen van de enquête gegevens gevraagd over de bouwvergunning maar hier werd slechts fragmentarisch op geantwoord. De Mestbank heeft er tevens geen actueel zicht op omdat dit niet systematisch wordt bijgehouden in de databank van de milieuvergunningen. De bevoegde instantie om een actuele stand van zaken van deze gegevens te bekomen is AROHM. Deze informatie is bovendien weinig relevant daar de knelpunten terzake zich niet enkel stellen bij het bekomen van een bouwvergunning, maar ook bij de aanvraag van een milieuvergunning. Bovendien zorgen de heersende onzekerheid in de wetgeving en de bestaansonzekerheid van de sector er tevens voor dat vele initiatieven die zowel beschikken over een milieu- als een bouwvergunning de installatie toch niet realiseren.

2. Antwoorden van de afdeling Mestbank op diverse vragen van mevrouw Tinne Rombouts:

Vraag 1.

Het MAP is gebaseerd op 3 pijlers: aanpak aan de bron, oordeelkundige bemesting en mestverwerking en export. Uit het voortgangsrapport blijkt dat pijler 2 oordeelkundige bemesting slechts weinig resultaat heeft opgeleverd.

- a. Hoe komt dat hier weinig resultaat behaald wordt?
- b. Is dit geen goed spoor om te volgen of liggen hier toch nog grote mogelijkheden? Is dit spoor de laatste jaren verwaarloosd? Wat had er moeten gebeuren?
- c. Is hier reeds uitvoerig onderzoek naar gedaan of moet dit nog gebeuren en zijn de landbouwers op de hoogte van de mogelijkheden?
- d. Indien er meer mogelijkheden waren om een oordeelkundige bemesting uit te voeren met dierlijke mest, zou dit ook niet leiden tot een hogere acceptatiegraad?

Antwoord

Oordeelkundige bemesting is één van de pijlers van het driesporenbeleid. Het is een verraderlijke term, omdat oordeelkundig bemesten in wezen betekent: bemesten volgens de behoefte van het gewas. De oordeelkundige bemesting in het driesporenbeleid betekent de afzetruimte verhogen door de mest beter af te stemmen op de maximale bemestingsnormen. De verhouding stikstof/fosfor ligt verschillend voor verschillende mestsoorten; anderzijds zijn er ook bepaalde verhoudingen in de bemestingsnormen op de verschillende percelen. Beide verhoudingen komen niet altijd overeen. Via scheiding, compostering of andere methodes kan de mest zodanig behandeld worden dat hij beter beantwoordt aan de behoeften van het gewas en aan de bemestingsnorm. Daardoor stijgt de afzetruimte. Het komt erop neer dat de afzetruimte van mest verhoogd wordt door behandeling van de mest.

Het is niet altijd even gemakkelijk om de inspanningen aan de hand van de resultaten in te schatten, omdat er geen controle op perceelsniveau gebeurt. Zo kan een landbouwer bijvoorbeeld pluimveemest mengen met varkensmest om de bemesting beter op een bepaalde teelt af te stemmen. Toch is dat niet te zien in onze gegevens. Daarom wordt er ook veel met organisaties en met individuele boeren gepraat. Uit die gesprekken is gebleken dat op dit vlak weinig is gebeurd. Er was wel ooit een initiatief geïnitieerd om tegemoet te komen aan de hoge kaliumbehoefte van bepaalde gewassen, maar het kwam niet echt van de grond.

De Mestbank heeft een onderzoek laten uitvoeren naar een optimale valorisatie van resteffluënten uit de mestverwerking. Dit onderzoek is eind 2004 afgerond. Op verschillende fora zal hierover worden gecommuniceerd met de landbouwers.

Indien elke landbouwer zou werken volgens een oordeelkundige bemesting (in de zin van bemesten volgens de behoefte van het gewas) dan zou de plaatsingsruimte wellicht verder dalen, omdat de Vlaamse bodems gemiddeld gezien een fosforinhoud hebben die boven het optimale niveau ligt.

Vraag 2.

Tabellen 1 en 2: de doelafstand bedraagt 6 mio kg P_2O_5 en 21 mio kg N.

- Moeten we dit begrijpen als een teveel aan nutriënten en welke maatregel(en) stelt u terzake voor? Eventueel op welke bedrijven in welke sectoren?
- Langs de andere kant krijgen wij signalen van het terrein dat de afgelopen jaren, zeker 2003, verder afgelegen akkerbouwgebieden te weinig mest kregen aangeboden. Indien de mestproductie nog verlaagt met de doelafstand, ontstaat er dan geen mesttekort, waardoor het gevaar bestaat dat de basisbemesting ook soms met kunstmeststof zal gebeuren? Hoe is uw vaststelling verenigbaar met de jaarlijkse groeiende vaststelling op het terrein dat er onvoldoende mest is? Hoe gaat u in uw visie dit probleem voorkomen?

Antwoord

De doelafstand is de hoeveelheid geproduceerde dierlijke mest (uitgedrukt in nutriënten) die niet op Vlaamse bodem terecht kan, rekening houdende met de maximale bemestingsnormen uit het mestdecreet en de vastgestelde acceptatiegraad van de gebruikers. Het kan inderdaad beschouwd worden als een teveel aan nutriënten dat niet oordeelkundig kan afgezet worden in het Vlaamse Gewest. Hierbij moet opgemerkt worden dat bij de berekening geen rekening gehouden werd met een mogelijke beperking van de bemestingsdosis volgens de behoefte van de verschillende gewassen t.o.v. de maximale bemestingsnormen. Impliciet is dit gedeeltelijk meegerekend via de acceptatiegraad van de gebruikers.

Welke maatregelen en instrumenten er moeten worden ingezet hangt af van de beleidskeuzes die worden gemaakt. De mogelijkheden zijn terug te vinden in het driesporenbeleid (minder productie, meer verwerking of export, een grotere afzet).

Mestoverschotbedrijven willen hun mest zo dicht mogelijk afzetten bij hun bedrijf omdat dat het goedkoopst is. Het is dus niet uitgesloten dat een bedrijf op een bepaald perceel overbemest, terwijl er in een ander, afgelegen akkerbouwperceel te weinig mest is. Een mesttekort kan zich ook toevallig of seizoensgebonden voordoen. Tijdens het vrij korte plantseizoen is de vraag heel groot en raakt de mest niet altijd op tijd ter bestemming. Maar op jaarbasis merken wij dan dat er geen sprake is van een tekort. Het is bijgevolg van belang dat de dierlijke mest beschikbaar is op de plaats waar en op het moment dat de vraag het grootst is, met name in de akkerbouwgebieden in het voorjaar. Dit kan bijvoorbeeld door ervoor te zorgen dat er voldoende mestopslagcapaciteit is, zodat in de periodes waarin er weinig tot geen vraag is naar dierlijke mest of de dierlijke mest niet mag gebruikt worden, de mest kan opgeslagen worden tot wanneer er vraag naar is.

Vraag 3.

Tabel 11: Er zijn volgens de tabel 9.140 entiteiten met een gemiddelde plaatsingsruimte van 52%, voor in totaal dus een onbenutte ruimte van meer dan 12 miljoen kg N.

- a. Heeft u al contact gehad met de bedrijven die blijkens uw cijfers bv. een acceptatiegraad van dierlijke mest < 50% hebben?
- b. Waarom is hun acceptatiegraad zo laag?
- c. Heeft de Mestbank gebruik van dierlijke mest gepromoot bij de betrokken bedrijven?

Antwoord

Er zijn heel wat redenen waarom de maximale bemestingsnormen uit het meststoffendecreet niet volledig worden opgevuld. Een eerste belangrijk gegeven is dat een aantal bedrijven niet de hele bemestingsruimte nodig hebben voor de voeding van hun gewassen, bijvoorbeeld granen (waar traditioneel chemische mest gefractioneerd wordt gebruikt), fruit (waarbij het niet evident is tussen de bomen dierlijke mest te gebruiken), gewassen met lage N-behoefte (waar het niet wenselijk is uit landbouwkundig oogpunt om veel mest te gebruiken), ...

Verder bestaat er voor bepaalde teelten een bepaalde terughoudendheid voor het gebruik van dierlijke mest, bijvoorbeeld bij suikerbieten, omdat dit nadelige effecten kan hebben op bijvoorbeeld de winbaarheid van de suiker.

Een tweede belangrijk element betreft de samenstelling van dierlijke mest. Doordat de verhouding van de nutriënten N en P_2O_5 in de dierlijke mest verschilt van de verhouding N en P_2O_5 in de bemestingsnormen of bemestingsadviezen kunnen deze laatste normen niet steeds beide (N en P_2O_5) optimaal opgevuld worden met dierlijke mest.

Het is belangrijk dat er bekeken wordt op welke manier deze acceptatiegraden kunnen verhogen binnen een optimale oordeelkundige bemesting. Het onnodig bemesten van gewassen tot aan de maximale bemestingsnormen boven het oordeelkundige heeft geen enkele zin, en leidt tot verhoogde nitraatconcentraties in oppervlakte- en grondwater.

De Mestbank doet binnen haar beperkte mogelijkheden aan mestbemiddeling in de akkerbouwstroken.

Voor het promoten van het gebruik van dierlijke mest binnen een oordeelkundige bemestingspraktijk, is echter ook een belangrijke taak weggelegd voor de landbouworganisaties en landbouwvoorlichters. Deze voorlichting moet gebeuren in nauw overleg met de wetenschappelijke wereld. Via proefveldwerking kan bijvoorbeeld het oordeelkundig gebruik van dierlijke mest gepromoot worden. Dergelijke proefvelden bestaan reeds lange tijd. Over de resultaten hiervan wordt geregeld gerapporteerd in de landbouwwakbladen evenals op studieavonden en dergelijke. Het is echter de landbouwer zelf die beslist of hij dierlijke mest al of niet wenst te aanvaarden.

Het verhogen van de acceptatiegraad is een aanbeveling van de Stuurgroep. De Mestbank wenst binnen haar mogelijkheden hierop uiteraard in te spelen. Zoals reeds gesteld, moet dit gebeuren in samenwerking met de sector en met de wetenschappers. Gelet op de beperkte middelen is het stellen van prioriteiten noodzakelijk en zal dit kaderen in een langetermijnplanning.

Vraag 4.

Tabel 24: Er blijken bedrijven te zijn dewelke “onvoldoende mestafzet” realiseerden in 2003. In totaal zou dit gaan over 3 miljoen kg P_2O_5 en 7,5 miljoen kg N.

- Heeft u een idee of van deze 3 miljoen kg P_2O_5 ook een deel verwerkt had moeten worden en zo ja, hoeveel?
- Zoals reeds eerder vermeld hebben we in Vlaanderen nog een probleem van 6 miljoen kg P_2O_5 . Heb ik het goed voor dat we deze 3 miljoen kg “onvoldoende afzet” hiervan mogen aftrekken wat bijvoorbeeld verwerking of export betreft? Met andere woorden dat er eigenlijk nog maar extra verwerking of verminderde productie van 3 miljoen kg moet zijn?
- Hoe verklaart u deze 3 miljoen kg P_2O_5 “onvoldoende mestafzet”?
- Welke acties heeft de Mestbank ondernomen sinds deze vaststellingen in het kader van uw berekeningen voor het voortgangsrapport?
- Zijn de betrokken bedrijven ingelicht dat zij volgens u hetzij te weinig nutriënten afgezet hebben of teveel nutriënten ontvangen hebben? Wat zijn de reacties? Hebben de betrokkenen de kans de kregen om uw bevindingen te weerleggen?
- Gesteld dat de betrokken bedrijven van “onvoldoende afzet” niet individueel op de hoogte zijn gebracht. Is het dan fair om andere bedrijven die controle krijgen, wel voor de volledige hoeveelheid “onvoldoende afzet” te beboeten, zoals we kunnen zien op pagina 114 van het voortgangsrapport, waar 16% van de gecontroleerde bedrijven blijikbaar beboet wordt wegens “onvoldoende afzet” ?

Antwoord

De onvoldoende mestafzet die bedrijven realiseren in 2003 bedraagt 3 miljoen kg P_2O_5 en 11 miljoen kg N (i.p.v. 7,5 miljoen kg N). Dit betekent dus dat deze mest niet conform het meststoffendecreet werd afgevoerd van hun bedrijf naar cultuurgronden, opslag, export of verwerking. Er is bij de berekeningen niet nagegaan of de bedrijven die onvoldoende mest hebben afgezet, al of niet mestverwerkingsplichtig waren. Bijgevolg kan deze vraag niet concreet beantwoord worden. Indien we echter aannemen dat de plaatsingsruimte (acceptatiegraad) beperkt blijft tot wat in het voortgangsrapport berekend is, dan zou, vermits er geen plaats meer voor is in Vlaanderen, deze mest moeten worden verwerkt of, indien mogelijk, geëxporteerd.

Er was in 2003 nog een doelafstand van 6 miljoen kg P_2O_5 binnen de normen van het huidige meststoffendecreet. De onvoldoende mestafzet mag hier niet van afgetrokken worden omdat deze mest wel werd geproduceerd maar niet correct werd afgevoerd of aangewend. Dit zou volgens uw stelling trouwens betekenen dat hoe groter de onvoldoende mestafzet bedraagt, hoe kleiner het overschot zou worden en dat is uiteraard niet het geval. De drie miljoen kg onvoldoende mestafzet zit bijgevolg vervat in de doelafstand van 6 miljoen kg P_2O_5 .

De verklaring van deze onvoldoende afzet kan verschillende redenen hebben. Ten eerste is de afzetruimte voor mest in Vlaanderen beperkt en is de verwerking van vooral varkensmest nog onvoldoende, zodat bedrijven onvoldoende afzetruimte vinden. Anderzijds is het misschien mogelijk dat bepaalde bedrijven opteren om een deel van de mest niet correct af te zetten en riskeren om de eraan verbonden gevolgen te dragen.

Sinds de vaststellingen in het voortgangsrapport zijn nog geen praktische acties ondernomen. Dergelijke specifieke acties vergen immers enige voorbereidingstijd.

Wel wordt volop gewerkt aan een globaal actieplan waarin we een antwoord willen bieden op de diverse aanbevelingen van de Stuurgroep. Vermits de financiële en personeelsmiddelen echter beperkt zijn, zullen een aantal prioriteiten moeten gesteld worden en proberen we zo efficiënt mogelijk tegemoet te komen aan de aanbevelingen van de Stuurgroep Vlaamse Mestproblematiek.

Het opvolgen en aanpakken van dergelijke bedrijven is zeer moeilijk en intensief, want zij vereisen de doorlichting van het hele bedrijf. Daarom kan de Mestbank met zijn beperkte capaciteit niet alle bedrijven bezoeken. De Mestbank werkt wel zeer gericht en focust op de situaties die vermoedelijk het zwaarst zijn. Maar het blijft onvermijdelijk, zoals bij elke wetgeving, dat een aantal overtreders ontsnapt.

Vooraleer een boete wegens onvoldoende mestafzet of overbemesting wordt opgelegd, wordt het bedrijf grondig doorgelicht en wordt de betrokkene tevens verhoord waarbij nagegaan wordt wat er aan de hand is. Aan de hand van deze verklaringen en eventuele extra bewijzen wordt de oorspronkelijk berekende mestbalans indien nodig bijgesteld.

Bedrijven die beboet worden wegens onvoldoende mestafzet of overbemesting krijgen bovendien de gelegenheid om tegen deze administratieve boete bezwaar in te dienen. Dit is uitdrukkelijk geregeld in de wetgeving. In deze bewaarprocedure krijgen zij bijgevolg de kans om aan te tonen wat er met de dierlijke mest is gebeurd.

De Mestbank streeft reeds geruime tijd een meer proactieve werking na. Het mest-internetloket van de Mestbank biedt de mogelijkheid aan alle bedrijven die gebruik willen maken van het internet, om een aantal elementen te bekijken die hun 'mestbalans' beïnvloeden en bepalen. Veebedrijven die zich akkoord verklaren met de gegevensuitwisseling met Sanitel hebben daarenboven het voordeel dat ze recentere informatie ter beschikking hebben en zo nog kunnen bijsturen om te voldoen aan de bepalingen van het mestdecreet.

Dit voorjaar gaan we in bijna alle provincies in het kader van een actie voor het verbeteren van de waterkwaliteit in een afgebakend gebied een aantal bedrijven bezoeken. Een onderdeel van dit bezoek betreft specifiek het oordeelkundig gebruik van dierlijke mest en de bespreking van hun mestbalans.

De Mestbank tracht de landbouwers zoveel mogelijk informatie te verstrekken, doch uiteindelijk moeten zij zelf de noodzakelijke verantwoordelijkheidszin aan de dag leggen en zelf nagaan of ze correct omgaan met het meststoffengebruik.

In het kader van Europese landbouwsubsidies legt Europa een bepaalde controledruk op: jaarlijks moet vijf procent van de bedrijven gecontroleerd worden. We streven voor controle in het kader van de mestwetgeving al jaren een gelijkaardig percentage na maar met ongeveer 25 inspecteurs halen we dat niet. Afhankelijk van de provincie halen we tussen de 3 en de 4 procent controledruk. Voor een grotere druk zijn er meer middelen en personeel nodig, maar met de huidige beperkte begroting is dat niet haalbaar.

De zin van het laatste onderdeel van de vraag is ons niet geheel duidelijk. De 16% geeft het percentage weer van het aantal overtredingen wegens overbemesting of onvoldoende mestafzet ten opzichte van het totaal aantal vastgestelde overtredingen. Dit percentage is niet uitgedrukt ten opzichte van het aantal gecontroleerde bedrijven. Bovendien wordt bij een controle niet steeds een volledige bedrijfscontrole uitgevoerd. Controles op overbemesting of onvoldoende mestafzet zijn meestal gerichte controles op basis van een risicoanalyse, met andere woorden de meest ernstige gevallen worden prioritair aangepakt.
